

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Britská národní identita

Alena Kavalová

Plzeň 2013

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor mezinárodní vztahy britská a americká studia

Bakalářská práce

Britská národní identita

Alena Kavalová

Vedoucí práce:

Mgr. Petra Lupták Burzová, Ph. D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeská univerzita v Plzni

Plzeň 2013

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených
pramenů a literatury

Plzeň, duben 2013

.....

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. Petře Lupták Burzové, Ph. D. za její cenné rady, připomínky a také za čas a energii, které věnovala vedení této bakalářské práce. Dále pak svému dědečkovi Františku Zimanzlovi.

Obsah

1. Úvod.....	6
2. Výzkumná otázka a teoretické vymezení pojmů	11
2. 1. Výzkumná otázka	11
2. 2. Vymezování teoretických pojmů.....	12
2. 2. 1. Nacionalismus	12
2. 2. 1. 1. Přístupy k nacionalismu	14
2. 2. 1. 1. 2. Etnosymbolické paradigma.....	16
2. 2. 2. Národ	18
2. 2. 3. Národní identita.....	23
2. 2. 3. 1. Funkce a problémy národní identity.....	25
3. Regionální identity a jejich vliv na formování Britské národní identity	28
3. 1. Skotská národní identita	28
3. 1. 1. Skotská národní identita historický vývoj.....	28
3. 1. 2. Skotská národní identita dnes.....	31
3. 2. Velšská národní identita	33
3. 2. 1. Velšská národní identita historický vývoj.....	33
3. 2. 2. Velšská identita dnes	35
3. 3. Irská národní identita	36
3. 3. 1. Irská národní identita historický vývoj.....	36
3. 3. 2. Severoirská národní identita dnes	40
3. 4. Anglická národní identita	41
3. 5. Britská národní identita.....	45
4. Velká Británie na rozhraní	51
5. Závěr.....	57

6. Seznam použité literatury.....	60
7. Resumé.....	67

1. Úvod

Žijeme ve společnosti, která je formována celou řadou faktorů. K nejdůležitějším patří vznik EU, činnost mezinárodních organizací či prolínání multikulturní společnosti. Nejen tyto, ale i řada dalších faktorů, mají vliv na tvorbu naší národní identity. Velká Británie je jednou ze zemí, ve které je možno najít díky historickému vývoji více než jednu identitu. Najdeme zde anglickou, skotskou, britskou, velšskou identitu (a dále také další dílčí identity jako například Black Britishness, Asian Britishness, atp.). V rámci tématu své bakalářské práce bych se ráda věnovala právě britské národní identitě.

V posledních letech jsme se mohli setkat s nejasným projevem britské národní identity. Tímto nejasným postojem mám na mysli samotné postavení Velké Británie v dnešním světě. Velká Británie je sice součástí EU, ale na druhou stranu má zvláštní vztahy se svým dlouholetým spojencem, což jsou Spojené státy americké. V kontextu této problematiky jsem se zamyslela nad britskou národní identitou a položila si následující výzkumnou otázku. Jaká je britská národní identita v současnosti a má Velká Británie blíže spíše k Evropě nebo Spojeným státům?

Jako metodu své práce jsem si zvolila analyticko-deskriptivní přístup. Vycházela jsem především z článků dostupných v odborných časopisech a dále z internetových zdrojů, které se přímo zabývali problematikou britské národní identity v historii i současnosti. Díky tomu jsem získala strukturované znalosti o vývoji a současném stavu britské národní identity.

Z internetových zdrojů jsem získala nejaktuálnější informace, které se týkají britského politického mínění. Kromě těchto primárních zdrojů, jsem také vycházela v teoretické části práce z literatury týkající se nacionalismu a národní identity. S podporou této literatury jsem vytvořila teoretický základ respektive rámec své bakalářské práce. V dalších částech práce jsem již z knižních zdrojů nevycházela, jelikož obsahově přesahovaly rámec mé práce. Z toho důvodu jsem

si například zvolila jen určité kapitoly, které jsem shledala jako vhodné pro téma bakalářské práce.

Bakalářská práce má následující strukturu. Po úvodu, což je první kapitola práce (kapitola 1.), následuje druhá kapitola (kapitola 2.): výzkumná otázka a teoretické vymezení pojmů. V kapitole 2. 1. popisuji, co mě vedlo k vytvoření právě této výzkumné otázky. Následuje kapitola 2. 2., která se věnuje teoretickému vymezení pojmů. V rámci této kapitoly jsem si stanovila tři stěžejní pojmy: nacionalismus, národ a národní identitu. Každému pojmu jsem věnovala samostatnou kapitolu s podkapitolami. Jako primární zdroj pro tuto část práce jsem si zvolila knihu Anthony D. Smithe *National Identity*. Tento autor je hlavním představitelem etnosymbolického paradigmatu, ke kterému se přikláním v této práci i já.

První podkapitola 2. 2. 1. vysvětluje pojem nacionalismus, dále jeho definici a také různé formy nacionalismu. V této fázi práce jsem vycházela především z vybraných prací, které se nacházejí v čítance Miroslava Hrocha *Pohled na národ a nacionalismus* a také z knihy *Politické ideologie* od Andrewa Heywooda. Dále v této kapitole nastiňuji, jaké jsou přístupy k nacionalismu, a to v podkapitole 2. 2. 1. 1. Podkapitola 2. 2. 1. 2. se týká již zmiňovaného etnosymbolického paradigmatu. Čerpám z Anthonyho D. Smithe a jeho kapitoly v Hrochově čítance textů, která se nazývá *Etnický základ národní identity*. V této podkapitole vysvětluji význam tohoto paradigma a také důvod, proč se k němu přikláním i já.

Podkapitola 2. 2. 2. vysvětluje pojem národ. V úvodu se věnuji samotnému původu slova národ. Kdy toto slovo vzniklo, jak se vyvíjelo a jak se měnil v průběhu vývoje historie jeho význam. Dále zde uvádím definici pojmu národ, jaká existují pojetí národa, a v závěru podkapitoly jsem podrobněji popsala kritéria národa. V této podkapitole jsem vycházela hlavně z díla Andrewa Heywooda, z textů Ernesta Renana, Erica Hobsbawma, které se nacházejí v Hrochově čítance.

Podkapitola 2. 2. 3. se věnuje národní identitě. Jak již víme, vycházím zde z knihy *National Identity* od Anthonyho D. Smithe. Dalšími zdroji pro tuto podkapitolu byla mimo jiné úvodní kapitola z knihy *Nationalism Five Roads to Modernity* od Liah Greenfeldové a článek Pareka Bhikhu *The concept of national identity*. V této podkapitole se věnuji obecně pojmu národní identita a také prvkům toho, co se jako národní identita označuje. Nachází se zde i další podkapitola 2. 2. 3. 1., která se zabývá obecnými problémy národní identity a také jejími funkcemi.

V třetí kapitole (3.) je blíže vysvětlena podstata regionálních identit, které měly jistý dopad na tvorbu britské národní identity. Druhou kapitolu jsem rozdělila na několik podkapitol. Jedná se o podkapitoly skotská národní identita, velšská národní identita, irská národní identita, anglická národní identita a britská národní identita.

Všechny tyto podkapitoly popisují historický vývoj určité národní identity a její současný vývoj. Vycházela jsem hlavně z díla Keitha Robbinse *Great Britain: Identities, Institutions and the Idea of Britishness*. Jako sekundární zdroj literatury jsem použila kapitoly z knihy *Dějiny moderní Británie*, jejíž autorkou je Ellis Wassonová a dále vybrané kapitoly z díla Jeremy Paxmana *Angličané portrét národa*. Při popisu současného stavu národních identit jsem vycházela z informačních zdrojů, jako jsou BBC nebo deník The Guardian.

V podkapitole 3. 1. skotská národní identita jsem se zaměřila na historický vývoj této identity (podkapitola 3. 1. 1.) a na vývoj vztahů mezi Skoty a Angličany. Poté jsem nastínila vývoj skotské národní identity z nedávné doby až po současnost, zejména skotské referendum o vystoupení z unie se Spojeným královstvím (podkapitola 3. 1. 2.).

Podobný postup jsem zvolila i u velšské národní identity (podkapitola 3. 2). Popsala jsem historický vývoj Walesu (podkapitola 3. 2. 1.), jeho vztahů s Anglií a velšské národní identity. Věnovala jsem se také významu velšského

jazyka a tradic pro velšskou národní identitu. V závěru podkapitoly (3. 2. 2.) jsem se zaměřila na její dnešní vývoj. Vycházela jsem z výzkumu Selmi Chalabiové, jehož výsledky zveřejnila na stránkách BBC.

Irská národní identita neodmyslitelně formovala i tu britskou. Proto jsem v této podkapitole (3. 3.) začala historií vztahů obou zemí a také vývojem irské národní identity (podkapitola 3. 3. 1.). Pro svou práci jsem vyhodnotila jako stěžejní severoirskou národní identitu, které jsem se věnovala detailněji. Na tuto identitu jsem se zaměřila i ze současného hlediska v podkapitole 3. 3. 2. Abych si mohla vytvořit dobrý obraz o severoirské identitě, vycházela jsem ze sčítání lidu v Severním Irsku z roku 2011, kde se mimo jiné rozebíraly i otázky této a britské národní identity.

V předposlední podkapitole (3. 4.) se zabývám anglickou národní identitou. Mimo výše uvedených zdrojů a článků v odborných časopisech, jsem čerpala i z kapitol knih jako jsou *Englishness Revisited* od Floriane R. Piégay nebo *The Making of English National Identity* od Krishana Kumara. I zde jsem nejprve popsala historický vývoj anglické národní identity a její vztah k britské národní identitě. Právě tato identita anglickou identitu pohltila a v současné době by se dalo říci, že anglická národní identita neexistuje. Dle Kumara je jediná věc, na kterou se Angličané v dnešní době mohou spolehnout, nostalgická a zpátečnická verze kulturní „anglickosti“, která se vytvořila v 19. století a vydržela až do 20. století (Kumar, 2003: 269).

Poslední podkapitola (3. 5.) se věnuje britské národní identitě. Informace k této části jsem také mimo jiné načerpala z odborných článků. Například od Lindy Colleyové a jejího článku *Britishness and Europeanness: Who Are the British Anyway?* Dále ze článků Davida Millera *Reflections on British national identity* a Krishana Kumara *Nation and empire: English and British national identity in comparative perspective*. Popsala jsem historický vývoj této identity. Zaměřila jsem se na to, z jakých prvků byla identita vytvořena nebo lépe

řečeno na jakých základech byla tato identita vystavěna. Podívala jsem se také na její současnou podobu, krizi a příčiny této krize.

Závěrečná kapitola (kapitola 4.) se týká britského nejasného postavení, respektive Velké Británie, která se nachází na rozhraní mezi Evropskou unií (dále EU) a Spojenými státy. Pro tuto kapitolu jsem, jako stěžejní dílo, shledala odborný článek, jehož autorem je Timothy Garton Ash. Článek se jmenuje *Is Britain European?* I v této kapitole krátce popisuji historii, především historii vstupu Velké Británie do EU. Dále se zabývám smýšlením Britů o sobě samých, a také smýšlením cizinců o Britech. Na základě článku popisuji, co znamená být Evropanem, dále v čem se Velká Británie liší od EU a v čem má zase blíže ke svému partnerovi, se kterým ji pojí zvláštní pouta ke Spojeným státům. Na závěr této kapitoly se zmiňuji o debatě, která v současné době probíhá ve Velké Británii, a to zejména v politické sféře. Jedná se o možný odchod Velké Británie z EU. Popisuji zde také reakce EU a Spojených států.

Závěrečnou kapitolu (kapitolu 5.) tvoří závěr této práce. V něm shrnuji poznatky, které plynou z práce, a také odpovídám na výzkumnou otázku, kterou jsem si položila v první části práce.

Touto prací jsem chtěla zjistit, jaká je vlastně britská národní identita v dnešní době a to, jak se její stav odráží v politické sféře Velké Británie. Chtěla jsem rovněž odpovědět na otázku, do jaké míry tato identita podporuje britské nejasné postavení v mezinárodní politice. Zda je Velká Británie orientována spíše proamericky nebo proevropsky.

2. Výzkumná otázka a teoretické vymezení pojmů

Osvětlím jednotlivé důležité pojmy, jako jsou národ, nacionalismus a národní identita. Vycházím především z knihy Anthony D. Smith *National Identity*. Z Anthony D. Smith vycházím primárně z důvodu jeho díla, které mělo vliv na tuto práci a to zejména kvůli jeho etnosymbolickému paradigmatu, ke kterému se přikláním v této práci i já. Navíc je emeritním profesorem v oblasti etnicity a nacionalismu. Z toho jsem usoudila, že Smith má značné znalosti o nacionalismu a národní identitě, které poslouží záměrům tohoto teoretického úvodu.

Již jsem naznačila, že Anthony D. Smith je pro tuto část práce stěžejním autorem. Jisté partikulární vědomosti jsem ale načerpala i od jiných autorů, jako například Andrew Heywood či John Breuilly.¹ V závěru tohoto úvodu jsem vymezila různé přístupy k nacionalismu. V této části jsem čerpala z vybraných prací čítanky Miroslava Hrocha *Pohled na národ a nacionalismus*.

2. 1. Výzkumná otázka

Než jsem přistoupila k samotnému vymezení pojmů, stanovila jsem si výzkumnou otázku. Často se má za to, že se britská identita vymezuje v různých obdobích vůči Evropě i Americe odlišně. Identita Velké Británie jako ostrovního státu, který je fyzicky oddělený od Evropy, se projevuje v rámci zahraniční politiky dvojitým způsobem. První směr je britský opatrný přístup k evropské integraci, kdežto druhý je vyjádření britské sounáležitosti se Spojenými státy především v rámci obranného paktu NATO (Haugevik, 2009: 12).

V poslední době se objevila spousta otázek týkajících se britské národní identity. V kontextu s výše uvedenou citací jsem si zvolila následující otázku. Jaká je britská národní identita v současnosti a nachází se tedy Velká Británie na

¹ Dostupné na: John Breuilly je profesorem nacionalismu a etnicity na *The London School of Economics and Political science*. The London School of Economics and Political science. *Research and Expertise* (<http://www2.lse.ac.uk/researchAndExpertise/Experts/profile.aspx?KeyValue=j.breuilly@lse.ac.uk>, 5. 3. 2013).

rozhraní mezi Evropou a Spojenými státy? Mají Britové, myšleno politické elity blíže ke kontinentální Evropě či ke svému dlouholetému spojenci v oblasti zahraničních vztahů a obchodu či ekonomiky, Spojeným státům americkým?

2. 2. Vymezování teoretických pojmů

2. 2. 1. Nacionalismus

Nejprve se budeme věnovat pojmu nacionalismus. Liah Greenfeldová říká, že myšlenka, která se nachází v jádru nacionalismu, je myšlenka národa (Greenfeld, 1992: 4). Hans Kohn také uvádí, že konstantou nacionalismu je ve všech jeho obdobích národ (Kohn, 2003: 90). Podle Miroslava Hrocha má národ mnohem starší kořeny, než nacionalismus. S nacionalismem se začínáme sporadicky setkávat v 19. století, kdy ale tvořil spíše politický diskurs (Hroch, 2003: 13). V roce 1848 nacionalismus sehrál významnou roli v období evropských revolucí (Heywood, 2008: 159).

Dle Heywooda lze nacionalismus „obecně definovat jako názor, podle něhož ústředním principem politické organizace je národ. V tom vychází nacionalismus ze dvou předpokladů. Za první, lidstvo je přirozeně rozděleno na různé národy, za druhé, národ je nejvhodnější a možná jedinou legitimní jednotkou politického vládnutí“ (tamtéž). Podle Greenfeldové spočívá specifičnost nacionalismu, který odlišuje státní příslušnost od dalších typů identity v tom, že umísťuje zdroj individuální identity mezi lidi². Lid je vnímán jako nositel suverenity, předmět loajality a princip kolektivní solidarity (Greenfeld, 1992:4). Podobný názor má i Hans Kohn. Podle něj je nacionalismus základem soudržnosti moderních společností a legitimizuje jejich nárok na autoritu (Kohn, 2003: 87). Nacionalismus ale nemůžeme vztáhnout ke členství ve všech lidských komunitách, nýbrž pouze k těm, které se definují jako národy (Greenfeld, 1992: 10).

² Termín lid, neboli *a people* definuje Greenfeldová, jako masu populace, která je větší než komunita. Vždy je v podstatě homogenní a pouze navenek se dělí podle společenské třídy, lokality a někdy dokonce i podle etnika (Greenfeld, 1992: 4).

Existují různé formy nacionalismu například politický, etnický a kulturní forma nacionalismu (Heywood, 2008: 159). V rámci politického nacionalismu je existence centralizovaného státu důležitou součástí nacionalistického vnímání (Gellner, 2003: 406). Podle Hobsbawma, je politický nacionalismus revoluční. Když budeme vnímat občanství v národnostním slova smyslu, bude docházet ke zpretrhání tradičních pout závislosti a hierarchie. Politický nacionalismus není jen heslem, ale také hnutím (Hobsbawm, 2003: 388). Politický nacionalismus se tedy snaží o to, aby došlo k překrytí hranic státu s hranicemi národa (Heywood, 2008: 159).

Vedle politického nacionalismu, definujeme ještě etnický nacionalismus. Zde se národnost stává synonymem pro etnicitu³ a národní identita je vnímána jako povědomí o prvotních nebo zděděných vlastnostech. Tato etnicita ale nepředstavuje identitu či etnickou identitu, jak říká Greenfeldová (Greenfeld, 1992: 12). Kulturní nacionalismus hraje neméně důležitou roli. Podle Kohna kulturní nacionalismus připravuje půdu politickému nacionalismu (Kohn, 2003: 90): „ *Od počátku 19. století s sebou nacionalismus nesl požadavek národního či lidového zakořenění veškerého kulturního a intelektuálního života.*“ Příkladem tohoto typu nacionalismu mohou být Spojené státy (Kohn, 2003: 91).⁴

Pokud bychom si vzali příklad tzv. národního státu, zde by se tedy příslušnost k národu a ke státu kryly (Heywood, 2008: 159). Nejvyšší loajalita převážné většiny národa se orientuje na stát. Ten může buďto existovat ve skutečnosti, anebo může být pouze předmětem tužeb národa (Kohn, 2003: 87). S touto interpretací by jistě souhlasil i Ernst Gellner. Ten tvrdí, že stát není ničím nutným pro nacionalismus. Existují různé společnosti, kde se řád udržuje rovnoměrným rozdělením moci, nežli přítomnosti nějakého centrálního aparátu (Gellner, 2003: 406). Ale najdou se i autoři, kteří odmítají interpretaci nacionalismu ve smyslu loajality obyvatel vůči státu. Takovým autorem je

³ Základní prvky takovéto etnicity jsou jazyk, zvyky či tradice, územní příslušnost atd. (Greenfeld, 1992: 12).

⁴ Zde se ale kulturní nacionalismus střetával s trendy osvícenectví, které byly o něco kosmopolitnější v dané době. Spolu se zrodem Spojených států se zrodil i americký národ (Kohn, 2003: 91).

například Walker Connor. Podle něj se loajalita orientuje směrem k národu, nikoli směrem ke státu. Spojení nacionalismu a státu se bere jako záruka úspěchu a vítězství nad dalšími „konkurenty“, kteří by se mohli ucházet o loajalitu obyvatel (Connor, 2003: 155).

2. 2. 1. 1. Přístupy k nacionalismu

Autoři rozlišují několik přístupů k nacionalismu. Dle Breuillyho se jedná o přístup primordiální, funkcionalistický, narativní, nacionalismus a teorie modernity (2003:317).

Ústřední myšlenkou *primordiálního přístupu* je, že národ je zde již dlouhou dobu a my můžeme zpětně vystopovat jeho historii napříč staletími. Určitou verzi tohoto přístupu vytvořil Anthony Smith, který tvrdí, že etnická identita není ničím novým, ale existovala už dříve v oblasti Evropy a na Středním východě. Definuje etnikum jako lidskou populaci, která má společné mýty, historii, kulturu a je svázána určitým územím, kde se vládne princip solidarity. Smith zdůrazňuje, že objektivní realita minulého národa, je stěžejní i pro současný moderní národ (Breuilly, 2003: 321-323).

Funcionalistický přístup vychází z toho, že nacionalismus plní celou řadu funkcí, které jsou hlavně psychologické. Lidé potřebují identitu a tuto potřebu jim může nacionalismus splnit. Další je *narativní přístup*. Tento přístup se zakládá na vnímání nacionalismu jako samozřejmosti. Na základě toho se může příběh nacionalismu a jeho vzestup jednoduše převyprávět a to na konkrétních nebo obecných příkladech. *Nacionalismus a teorie modernity*. Existuje více aspektů modernity. V souvislosti s tím se část vědců zaměřuje na transformace elit, kdežto jiní se soustředí na transformace v povaze moci, anebo na transformaci společnosti (Breuilly, 2003: 327- 333).

Dle Ozkirimliho vznikl modernismus jako reakce na primordialisumus. Modernismus byl formulován v kontextu s tvorbou národů a po této formulaci následovala řada modelů a teorií, které vycházejí z toho, že národy jsou

historicky vytvářené konstrukty. Všechny tyto modely a teorie mají společnou víru v modernitu národa a nacionalismu a jsou produktem moderních „úkazů“ jako jsou kapitalismus, industrializace, urbanizace atd. (Ozkirimli, 2000: 85-86 cit. dle Smith, 1994: 377, 1995: 29). Kromě této společné představy mají ale jinak zastánci modernismu málo společného. Ozkirimli je dělí podle odlišných, ale pro ně klíčových faktorů v rámci teorie nacionalismu. Jedná se o kategorii ekonomickou, politickou a sociálně-kulturní kategorii (Ozkirimli, 2000: 85-86).

Existují i další přístupy k nacionalismu. Například Ozkirimli v kontextu s přístupy k nacionalismu vychází z toho, že se změnila povaha teoretické debaty týkající se nacionalismu. Tato změna nastala zhruba kolem roku 1980. Je nutné podotknout, že nové přístupy, které se vyvinuly v nedávné době, ale nepřinášejí celkově nové pohledy na nacionalismus. Většina badatelů, ale přesto nejvíce vychází z modernismu (Ozkirimli, 2000: 190 cit. dle Smith, 1990: 220, 224).

Společným prvkem nových přístupů k nacionalismu je, že se snaží najít nové způsoby myšlení ohledně tohoto fenoménu. Tyto označuje Ozkirimli jako „*banální nacionalismus*“,“ jinými slovy reprodukce národnosti. Tento přístup se poprvé objevil v souvislosti s debatou, která se zaměřovala na zapojení žen v různých oblastech nacionalismu. Jde hlavně o jejich roli při biologické, symbolické a ideologické reprodukci nacionalismu (Ozkirimli, 2000: 199-200 cit. dle Jawardena 1986, Yuval- Davis a Anthias 1989, Yuval- Davis, 1997: neustránkováno). Tento koncept říká, že nacionalismus je v dnešním každodenním životě nadbytečný. Dále tvrdí, že důvod založení národního státu je pouze ten, abychom se k němu mohli navrátit, když jsou staré zvyky a pořádky zničeny (Ozkirimli, 2000: 200 cit. dle Billig, 1995: 41).

Dalším přístupem je dle Ozkirimliho *gender a národ*. Hlavním bodem debaty a analýzy týkající se národa a nacionalismu byl různá účast sociálních skupin na nacionalistických projektech. Odlišné zapojení různých sociálních skupin (mám na mysli muže a ženy) se prokazuje v případě sociálního státu. Zde se státní záměr vytvořil na základě genderu. Ten byl veskrze mužský a odrážel

proto mužské potřeby a kapacity (Ozkirimli, 2000: 203-204 cit. dle Anthias a Yuval- Davis, 1989: 6). Dle Ozkirimliho tento koncept ale nedokáže vysvětlit sociální síly, které jsou v daném státě dominantní. Důležité je identifikovat, jakými způsoby se ženy účastní národních a etnických procesů. Je důležité určit, jak se tyto procesy vztahují ke státu (Ozkirimli, 2000: 205 cit. dle Anthias a Yuval- Davis, 1989: 7).

2. 1. 1. 2. Etnosymbolické paradigma

Na tomto místě prezentuji etnosymbolické paradigma, ze kterého v této práci vycházím. Čerpám z kapitoly, jejímž autorem je Anthony D. Smith: *Etnický základ národní identity* v čítance Miroslava Hrocha *Pohledy na národ a nacionalismus*.

Toto paradigma je spojeno s genezí národní identity, která je podle Smithe spojena s původem samotných národů. V rámci problematiky původu národa bychom se měli zamyslet nad třemi otázkami:

1. Kdo národ tvoří, respektive jaké jsou jeho etnické základy.
2. Proč a jakým způsobem národ vzniká.
3. Kdy a kde se národ objevuje, jinak řečeno, co vedlo k tomu, že se daný národ objevil.

Podle Smithe se v dnešní době klade důraz na pojem etnicita. Někdo je přesvědčen, že etnicita je primordiální, což znamená, že je přirozeně daná a nepodléhá historické relativizaci. Ostatní vnímají etnicitu jako něco „situačního“, tedy historicky a lokálně podmíněného. Konkrétně: vše záleží na situaci jedince, který může během času měnit své postoje, vnímání a city, které se vztahují k etnické skupině. Tyto postoje jsou tedy pomíjivé. Mezi těmito přístupy se vyvinul ten, který poukazuje na historické a symbolicko-kulturní aspekty etnické identity (Smith, 2003: 270-271).

Podle Smithe etnická skupina „je typem kulturní kolektivity, ve které se klade důraz na roli historické paměti a mýtů o původu a kterou lze rozpoznat na základě jednoho či více kulturních rozdílů, například náboženství, obyčejů, jazyka nebo institucí. Takovéto kolektivity jsou historické dvojím způsobem- pro jejich trvání je nejen nezbytná historická paměť, každá taková etnická skupina je také produktem specifických historických sil, a je tedy vystavena historické změně a možnosti rozpadu“ (Smith, 2003: 271-272). Pro záměry této práce je užitečné vysvětlit si pojem etnické společnosti (neboli *ethnie*). To je dle Smithe tvořeno šesti základními atributy:

1. vlastní kolektivní jméno
2. mýtus o společném původu
3. sdílená historická paměť
4. jeden či více odlišujících prvků společné kultury
5. spojení s určitou „vlastí“
6. pocit solidarity s významnými částmi populace.

Tam, kde se nachází přesně tento soubor atributů, můžeme podle Smithe mluvit o historicko-kulturním společenství, které má vědomí společné identity (Smith, 2003: 272).

Dle Smithe existuje velmi úzký vztah mezi *ethnie* a národem. Smith národ definuje jako „pojmenovanou lidskou populaci sdílející historické území, společné mýty a historickou paměť, masovou, veřejnou kulturu, společnou ekonomiku a pro všechny členy společná zákonná práva a povinnosti“ (Smith, 2003: 291).

Z této definice vyplývá, že *ethnie* může být spojena s územím jen historicky a symbolicky. Národy by měly mít území, jsou s ním tedy spojeny

fakticky a fyzicky. Přes podobnost definicí obou pojmů a jejich úzký vztah se dle Smithe jedná odlišné pojmy (Smith, 2003: 292-293).⁵

Může se tedy zdát, že vztah mezi národy a *ethniemi* je nejistý. Smith pokládá otázku, zda má smysl hledat původ národa v předmoderních etnických vazbách, pokud víme, že ne každý národ může vykazat vazbu k nějakému etnickému základu? Smith uvádí tři důvody, proč by se tomu tak mělo být:

1. Národy se v historickém smyslu slova utvořily z etnických jader. Tyto národy měly dostatečně silný vliv a staly se vzorem pro další utváření národů.

2. Etnický model byl velmi sociologicky plodný.

3. Potřeba vytvořit z kulturních prvků soudržnou mytologii, symboliku historického a kulturního společenství. Tento důvod se týkal především těch národů, které nemohly vykazat vazby s etnickými předchůdci, a tyto vazby byly mlhavé nebo dokonce umělé (Smith, 2003: 292-293).

Toto paradigma jsem si vybrala především proto, že se ve své práci zabývám nejen britskou národní identitou, ale také dílčími regionálními identitami, které ji ovlivnily. Na základě výše uvedeného lze usuzovat, že se britská národní identita formovala již před vznikem národa v 19. století.⁶

2. 2. 2. Národ

Původ slova národ pochází z latinského slova *natio*, což znamená, že se něco narodilo. Jak uvádí Greenfeldová toto slovo mělo původně hanlivé označení. V Římě například označovalo skupiny cizinců, kteří pocházeli ze stejné zeměpisné šířky, ale měli nižší sociální status, než měli obyvatelé Říma (Greenfeld, 1992: 4). Heywoodova interpretace je ale odlišná. Národ označovaný pojmem *natio* označoval skupinu lidí, které spojovalo společné místo narození. Národ měl tedy původně význam ve smyslu lidského plemene či rasy. Samotné

⁵ Etnie nemají vždy atributy národa. Jako například domovské území, společná dělba práce, společné právní kodexy a povinnosti pro všechny členy atd. (Smith, 2003: 292).

⁶ „Od poloviny 19. století však převážilo určení národa jak státem a společnými zákony, tak i pospolitostí jazyka, k níž se stále častěji připojovala pospolitost tradic, resp. zvyklostí“ (Hroch, 2003: 12).

slovo národ se začalo užívat od 13. století. Politický význam začal národ získávat v průběhu 18. století, kdy se jednotlivci nebo skupiny začali označovat jako nacionalisté, což pro ně znamenalo, že byli příslušníci určitého národa (Heywood, 2008: 159).⁷

Podle Connora se anglické slovo *nation*, které pochází z latiny, začalo v 17. století užívat jako označení k charakterizaci obyvatel země, nehledě na etnické či národní složení populace. Toto slovo začalo nahrazovat méně specifické kategorie, jako jsou lid a občané (Connor, 2003: 158 cit. dle Williams, 1976: 178). Slovo národ ve smyslu skupiny cizinců, které spojuje stejné místo narození, začalo užívat západní křesťanství, mj. pro komunity studentů, kteří přicházeli na různé univerzity (Greenfeld, 1992:4).⁸

Jistým základem nacionalismu, jak již víme, je přesvědčení, že národ by měl být hlavním bodem respektive principem politické organizace. Například Liah Greenfeldová vnímá národ jako jádro nacionalismu, Hans Kohn jako konstantu nacionalismu a podle Hobsbawma nejsou národy základem nacionalismu. Jsou spíše produktem nacionalistických hnutí a národních států (Hobsbawm, 2003: 386).

Na to, co je to národ, se názory různí (Heywood, 2008: 163). S tím souhlasí i Walker Connor. Podle něj je podstata národa nehmatatelná. Je to psychologická vazba, která spojuje lidi a podvědomě je odděluje od všech ostatních. Podle Connora slovník mezinárodních vztahů uvádí definici národa, jako společenskou skupinu, která má společnou ideologii, instituce, zvyky a pocit homogenity. Ta mlhavá představa podstaty národa poté vede ke spoustě rozpačitých definic. Tyto definice často nedokážou odlišit národ od jiných skupin vykazujících podobné vlastnosti (Connor, 2003: 156). Eric Hobsbawm v této souvislosti píše ve svém článku *Několik úvah o nacionalismu*, že většina

⁷ Poprvé bylo slovo nacionalismus v tisku použito francouzským knězem Augustinem Barruelem a to v roce 1789 (Heywood, 2008: 159).

⁸ Takže například na Univerzitě v Paříži byly 4 různé národy. Francouzský národ, Picardský, který zahrnoval nizozemský národ, normanský národ, který zahrnoval všechny studenty ze severovýchodu a nakonec německý národ (Greenfeld, 1992: 4).

definice nejen nacionalismu, ale také národa je empirická, takže lze dokázat, že jsou pouze dílčí a nedostatečné (Hobsbawm, 2003: 386).

Podle Waldenberga existují dvě pojetí národa. Jedno se vztahuje na národy v západní Evropě a druhé, které se vztahuje na národy ve střední a východní Evropě. Jedno pojetí podle některých autorů vyzdvihuje politickou vůli být společenstvím, druhé vyzdvihuje kulturně-etnické faktory (Waldenberg, 2003: 419 cit. dle Wiatr 1973: 189-207, cit. dle Kořalka, 1969).

Dále existuje tzv. exkluzivní a inkluzivní pojetí národa. Exkluzivní jinak také výlučné pojetí, věří, že národ je organická jednotka a jeho členové mají společnou identitu. Tato identita je založena na společných předcích. Toto pojetí z národa vylučuje všechny imigranty a potažmo všechny, kteří se od většiny liší (jako příklad, který bychom mohli vztáhnout na Evropu, nám může posloužit vylučování Židů, či Romů ze společnosti) (Charvát, 2007: 32-33).⁹ Toto pojetí je v různé míře vlastní konzervativcům či fašistům (Heywood, 2008: 167).

Inkluzivní pojetí, jinak také otevřené pojetí, pracuje s prvkem občanství, které není založené na biologickém determinantu (organickém společenství). Toto pojetí umožňuje vznikat multietnickým národům (Charvát, 2007: 32-33). „*To ovšem zase stírá hranice mezi národem a státem, tudíž mezi příslušností k národu a státním občanstvím. Toto pojetí národa je obvykle vlastní liberálům a socialistům*“ (Heywood, 2008: 167).

Definice národa často sloužily k různým politickým cílům. Někdy tyto definice poskytly oporu tomu, aby určitým etnickým skupinám byly upřeny znaky bytí, to z toho důvodu, že nevyhovovaly té definici. Někdy zase definice vymezovala určité pravomoci společnosti, z níž na základě definice vyplývá, že je národem atd. (Waldenberg, 2003: 419). Zde bych jako příklad uvedla nacistické Německo.

⁹ Problém exkluzivního pojetí je, že aby nastala ideální situace (splynutí jazykových, kulturních a etnických hranic) musela by existovat politika násilného přesídlování a zákazu migrace (Charvát, 2007: 32-33).

„V zásadě jsou národy kulturní entity, soubory lidí spojených společnými hodnotami a tradicemi, zejména společným jazykem, náboženstvím a dějinami, a obývající též zeměpisný prostor“ (Heywood, 2008: 163- 164). I když jsme si výše vymezili kritéria, nemůžeme říct, že existuje nějaký seznam objektivních kritérií, na jehož základě se dá říci, kdy a kde daný národ existuje (Heywood, 2008: 164). Což dokazuje i Hobsbawmův pohled, který říká, že národ může být tvořen buďto jedním z kritérií, nebo všemi dohromady. Vždy se v budoucnu mohou najít výjimky, které budou vyvracet daná kritéria (Hobsbawn, 2003: 385). Zajímavá je interpretace Ernesta Renana, který v roce 1882 přednesl přednášku týkající se národa na pařížské Sorbonně. Podle něj je základem pro vznik národa zapomnění. Historické bádání může odhalit fakta o násilí, které vedlo ke vzniku téměř všech politických útvarů, i těch, které působily pozitivně (Renan, 2003: 27).

Nyní bychom se blíže zaměřili na jednotlivá kritéria. Nejdůležitější znak příslušnosti k národu je jazyk (Heywood, 2008: 164). „Jazyk je ztělesněním osobitých postojů, hodnot a výrazových forem, které navozují pocit důvěrné známosti a příslušnosti“ (Heywood, 2008: 164). Jazyk dle Renana ke sjednocení národa zve, ale nenutí jej. Jako příklad dodává Spojené státy, Španělsko atd., které mluví stejným jazykem, aniž by tvořily národ. Kdežto například Švýcarsko funguje jako celek velmi dobře. To především díky shodě všech čtyř jazyků (Renan, 2003: 31).

Dalším kritériem je náboženství. V náboženství jsou obsaženy určité mravní hodnoty a věroučné názory (Heywood, 2008: 164). Náboženství ale není podle Renana dostatečným základem pro vytvoření moderní národnosti. Zpočátku bylo náboženství spojeno s existencí společenské skupiny (Athénské náboženství bylo náboženstvím samotných Athén). Dnes ale státní náboženství neexistuje a každý člověk vyznává náboženství podle libosti. Náboženství tak již

není důvodem k vymezení hranic mezi jednotlivými národy (Renan, 2003: 32).¹⁰

Podle dalšího kritéria se národy mohou opírat o vědomí etnické nebo rasové jednoty, což bylo patrné hlavně za nacismu v Německu (Heywood, 2008: 164). Podle Renana rasa obyvatel zakládá právo a legitimitu. Renan již v roce 1882 varoval, že tento přístup může být zhoubný a to zejména pro vývoj v Evropě. Stavět politiku na etnografické analýze znamená opírat se o klamné představy. Podle Renana se etnografické prvky příliš neprojeví při zakládání moderních národů. Jako příklad udává Anglii, Francii a Itálii, jejichž obyvatelé mají velmi spletité kořeny (Renan, 2003: 30).¹¹

Všechny výše uvedené znaky národa jsou typické, jak jsme již zmiňovali, pro západní model národa. Tento model ovlivnil v trochu pozměněných podobách i nezápadní modely národní identity. V tu samou dobu se ale začala rozvíjet jiný, než západní model a to zejména v oblasti východní Evropy a Asie. Tento nový model zpochybňoval dominanci západního modelu a přidal další důležité prvky ke koncepci národa. Můžeme jej označovat, jako etnickou koncepci národa (Smith, 1991: 11).¹²

Na základě výše uvedeného můžeme dojít k závěru, že národy jsou utvářeny kombinací objektivních a subjektivních názorů. Díky tomu vzniká spousta koncepcí národa. Nacionalisté se shodují na tom, že národ je tvořen směsicí psychopolitických a kulturních faktorů, avšak otázka je do jaké míry jsou tyto faktory zastoupeny (Heywood, 2008: 166-167).

¹⁰ Pokud se podíváme na Spojené království, zde rozdělení obyvatel na katolíky a protestanty nevyvolává žádné nacionalistické střety. Stejně tak je tomu i ve Spojených státech, kde je značná náboženská různorodost, která ale nepředstavuje hrozbu rozpadu Spojených států na jednotlivé národy (Heywood, 2008: 164).

¹¹ Francie má germánské, keltské a iberské kořeny, Německo zase germánské, slovanské a keltské. Například na Britských ostrovech se nachází směs keltských a germánských kořenů (Renan, 2003: 30).

¹² Zatímco v západním modelu musí jedinec náležet k nějakému národu, ale může si tento národ vybrat, v nezápadním modelu toto není možné a to z důvodu již výše uvedeného etnického konceptu (Smith, 1991: 11).

2. 2. 3. Národní identita

Na tomto místě bych se ráda podrobněji věnovala národní identitě respektive prvkům toho, co označujeme jako národní identita. Budu vycházet z díla Anthony D. Smithe *National Identity*.

Liah Greenfeldová říká, že národní identita je odlišná od náboženské nebo třídní identity. Stejně tak bychom ji neměli zaměňovat s výlučně jazykovými, územními či politickými identitami určitých druhů. Podle Greenfeldové se často spojují jedinečné identity typu Englishness („anglickost“), Frenchness („francouzskost“) atd. s pojmem národní identity. Tyto unikátní identity existovaly už delší dobu předtím, než se zformovala samostatná národní identita, jako tomu bylo v případě Německa a Francie. Nebo se naopak formovaly současně s národní identitou, jako tomu bylo v případě Anglie. Národní identita užívá etnické charakteristiky, jak jsme mohli vidět u etnického nacionalismu (Greenfeld, 1992: 12-13).

Měli bychom mít ale na paměti v souvislosti s etnickým nacionalismem, že etnické komunity se definují primárně podle společné kultury a původu (Miller, 1995: 155). Parek Bhikhu zdůrazňuje nejasnosti, které doprovází definování národní identity. Pokud hovoříme o národní identitě, měli bychom mít na mysli identitu územně organizované komunity nebo občanského řádu. Podle Bhikhu si ale ne každá komunita či řád přeje být konstituována jako národ (Bhikhu, 1995: 255). Miller zase vnímá jako chybu v rámci teorie týkající se národní identity, vnímat identitu jako primordiální čili prvotní. Podle něj se lidé spíše vnímají, jak vázáni na rodiny, jakým způsobem jsou spojeni s určitým místem a jaké náboženství upřednostňují, než aby byli od počátku vázáni k národu (Miller, 1995: 154).

Národní identita v sobě obsahuje představu politické komunity, která je ale nejasná. Politickou komunitou bychom měli rozumět přinejmenším společné instituce a jednotný kodex práv a povinností všech členů této komunity. S tím tedy souvisí konkrétní sociální prostor a jasně ohraničené a vymezené území, se

kterým se členové komunity identifikují a cítí, že k němu patří. Takto víceméně definovali národ jako komunitu lidí dodržující stejné zákony filozofové. Ale území respektive půda se nemůže nacházet všude, a proto je v rámci této koncepce kladen důraz na tzv. homeland neboli domovinu či vlast. V podstatě kolébku obyvatel daného národa (Smith, 1991: 9).

Vlast se stává zdrojem historických vzpomínek. Je to místo, kde naši předci a nejen oni, ale i světci a hrdinové žili, modlili se a bojovali. Všechny tyto aspekty dělají naši vlast unikátní. Unikátní či vzácná místa naší vlasti mohou být doceněny pouze těmi, kteří chápou jejich vnitřní význam, což jsou v podstatě uvědomělí členové národa (Smith, 1991:9). „*Dalším elementem je myšlenka patria, komunity zákonů a institucí s jednotnou politickou vůlí*“ (Smith, 1991: 10).¹³ K tomu je potřeba existence nějakých institucí, které budou zosobňovat určitý společný politický sentiment. Národy by měly mít množství toho, co se nazývá společná kultura a občanská ideologie, dále určité společné porozumění, touhy a cítění, které svazují populaci dohromady ve své vlasti (Smith, 1991: 11).

V moderním slova smyslu o sobě lidé začali uvažovat jako o formující se části národů, což jsou politicky organizované skupiny, které si činí nárok na uplatňování kontroly nad určitým územím (Miller, 1995: 154). Členové národa sdílí společnou masovou kulturu a historické mýty a vzpomínky, mají vzájemná práva a právní povinnosti v rámci jednotného právního systému. Všechny národy mají jednotný systém dělby práce a systém výroby spojený se zárukou možnosti pohybu v rámci teritoria či území pro všechny členy národa. Na základě těchto předpokladů můžeme vytvořit jakýsi seznam základních prvků národní identity:

1. Historické území, nebo vlast
2. Společné mýty a historické vzpomínky
3. Společná masová, veřejná kultura

¹³ Přeložila Alena Kavalová.

4. Společná práva a povinnosti pro všechny členy

5. Společné hospodářství s územní mobilitou pro všechny členy

(Smith, 1991: 14).

Národní identita je, jak vidíme, multidimenzionální a nemůže být zredukována pouze na jeden prvek, ani frakcemi nacionalistů a ani uměle vyvolanými změnami ve společnosti. Definice národní identity vytváří jasnou odlišnost od jakékoli koncepce státu. (Smith, 1991: 14-15).¹⁴ Stejný názor na problematiku má i David Miller. Podle něj se národní identity neustále mění. Na národní identity bychom se neměli dívat jako na monolity. Existuje v nich spousta charakteristik, které jak již víme, dohromady tvoří určité identity. Miller uvádí, že se jedná například o jazyk, náboženství, území původu atd. (Miller, 1995: 155).

2. 2. 3. 1. Funkce a problémy národní identity

Již víme, že národní identita a národ zobrazují jakási pouta solidarity v komunitě, která jsou spojená společnými vzpomínkami, mýty a tradicemi. Funkce národní identity se mohou rozdělit na vnější a vnitřní. Externí funkce jsou územní, hospodářské a politické. Definují sociální prostor a historické území, které umísťuje komunitu v čase a prostoru. Jednotlivcům odhalují jedinečnost národa v tom, že poskytují předměty duchovní a historické pouti (Smith, 1991: 15-16).

Národní identita kromě vnějších funkcí, plní i ty vnitřní. Nejvýznamnější je socializace členů komunity, tzn. přijetí statusu příslušníka státu a občana. V současnosti je občanům vštěpována jakási národní oddanost prostřednictvím systému vzdělávání, který vytvářejí státní úřady. V rámci socializace se národ respektive stát snaží o vytvoření pout mezi jednotlivci ale i společenskými skupinami. Toho dociluje prostřednictvím různých sdílených hodnot a tradic,

¹⁴ Walker Connor provedl odhad, ze kterého plynulo, že kolem roku 1970 bylo pouze 10% států, kterého mohly tvrdit, že jsou národními. To znamená, že hranice státu kopírovaly hranice národa (Smith, 1991: 15).

jako jsou například hymny, vlajky, mince, památky či různé obřady (Smith, 1991: 16-17). Parekh Bhikhu dodává, že jedna z dalších funkcí či využití národní identity jsou také cíle a hodnoty, které jsou integrální součástí naší identity. Kriticky ale dodává, že součástí naší identity jsou i další věci, jako např. způsob myšlení, morální a psychologické vlohy atd. (Bhikhu, 1995: 257).

Konečně národní identita je účinný nástroj pro definování a umístění jednotlivců ve světě a to zejména skrze specifické kultury jednotlivých národů. Tyto kultury nám v podstatě umožňují zjistit, kým jsme v dnešním světě (Smith, 1991: 16-17). Národní identita je něco jako mapa, kterou potřebujeme, abychom si vytvořili povědomí o našem okolí. Podle Millera nejsme schopni a ani spokojeni vnímat sami sebe, jako individua, která například mají tuto práci, vezmou si toho či toho člověka atd. (Miller, 1995: 157). Parekh Bhikhu říká, že identita a rozdíl jsou dva logicky spojené koncepty. To v tom smyslu, že pokud něco známe dobře, tak můžeme také dobře říci, co daná věc či koncept není (Bhikhu, 1995: 256). Rozhodujeme se, kdo budeme, na základě toho, co nejsme (Colley, 1992: 311). Miller dodává, že národní identita nám říká, kým jsme v dnešním světě, zpevňuje naše místo v sociálním světě, říká nám, jak bychom se měli chovat atd. Tyto aspekty ale byly již prozkoumány staršími společnostmi (Miller, 1995: 156).

Proces sebeurčení a lokalizace je klíčem k národní identitě, ale na druhé straně budí značný skepticismus a pochyby. Tyto pochyby jsou filozofické a psychologické. To hlavně z důvodu neurčitosti národních kritérií a jejich vágního vymezení. Dále je v rámci národní identity kritizován fakt, že se lidé vzdají části svých práv a svobod a v podstatě je tímto omezí dalším lidem. Idea národa v podání západního modelu, který se rozšířil do světa, přinesla do mnoha částí světa nestabilitu, rozbroje a teror a to zejména v oblastech se smíšeným etnickým a náboženským charakterem (Smith, 1991: 17-18). Keith Robbins má na identitu v národním slova smyslu trochu jiný pohled. V roce 1990 píše, že můžeme i

v době integrace vidět pokračující vzestup národní identity a malé příznaky jejího mizení (Robbins, 1990: 369).

Nacionalismus jako doktrína dělá z národa v podstatě objekt politické snahy a z národní identity opatření, které chrání lidské hodnoty. Takže pokud bychom měli shrnout v kostce národní identitu, můžeme říci, že brání menšinové kultury, zachraňuje ztracenou historii a literaturu, podporuje kulturní renesanci, rozřešuje krizi národní identity, vytváří komunitní a sociální solidaritu atd. Na druhé straně, každá z těchto vlastností by mohla být uvedena na seznamu odpůrců a kritiků nacionalismu. To proč to tak je či musí být a jak hluboké jsou tedy kořeny národní identity, to ukáže až čas (Smith, 1991: 18).

3. Regionální identity a jejich vliv na formování Britské národní identity

V této části práce se budeme zabývat dílčími identitami Velké Británie, jak je patrné z názvu. Nejprve se zaměříme na skotskou identitu a historii vývoje anglicko-skotských vztahů v Británii. Dále bychom se zaměřili na Anglii a Wales v Británii, Irsko v Británii a Brity v Irsku a Anglii v Británii. Na závěr se podíváme na samotný vývoj britské identity. Nastíníme si historie vztahů a vývoje identit a také budoucí respektive současný vývoj jednotlivých identit.

3. 1. Skotská národní identita

3. 1. 1. Skotská národní identita historický vývoj

Když vznikla unie Anglie a Skotska v roce 1707¹⁵, pokračovaly snahy vlády ale také spisovatelů založit britskou národní identitu, která by byla vhodná pro novou politickou entitu. Obyvatelé království tak byli nuceni o sobě smýšlet jako o Britech a nikoli jako o Skotech, Velšanech či Angličanech (Kumar, 2006: 20-21). Skotové byli svázáni po roce 1707 s Angličany protestantismem, jazykem a společnou obchodní infrastrukturou. Došlo ke zrušení edinburghského parlamentu a politický život Skotska byl umístěn do Westminsteru. Ellis Wassonová dodává, že kolem roku 1714, tedy sedm let po zákonu o unii, měla Velká Británie do jednotného celku daleko. Skládala se ze tří království Skotska, Anglie a Irska a jednoho knížectví Walesu. Každý z těchto celků si zachovával svou kulturu, ale i identitu (Wasson, 2010: 50).

Někteří autoři sdílí řekněme spíše spojující pohled na spojení historií obou národů. Tím, že Skotové akceptovali anglickou historii před rokem 1707, se skotská historie stala její součástí. Díky tomu se Skotsko dostalo k odkazům svobody jako je Magna Charta a parlamentarismus 17. století (Smout, 1989: 11-12).¹⁶ Skotsko mělo a má dodnes na rozdíl od Walesu svůj právní řád, školský

¹⁵ Zákon o unii z roku 1707 zakazoval existenci oddělených parlamentů Skotska a Anglie a založil jednotný parlament ve Westminsteru.

Dostupné na: The Scottish Government. *History of devolution* (<http://www.scotland.gov.uk/About/Factfile/18060/11550>, 27. 3. 2013).

¹⁶ Dostupné na: Scottish Affairs. *National Identity and National History* (http://www.scottishaffairs.org/backiss/pdfs/sa6/SA6_Smout.pdf, 27. 3. 2013).

system a intelektuální tradici. Pokud se podíváme na Wales, zde vztah mezi Walesem a Anglií nikdy nebyl vztahem rovnocenných partnerů. Už od začátku 15. století byl Wales pouze přívěskem Anglie (Paxman, 2006: 67).

Unie Anglie a Skotska nebyla až tak jednoduchá. Oba národy se „napadaly“ a ukazovaly svou nevraživost například skrze knihy nebo jiné publikace (Robbins, 1998: 264). Navzdory nepřátelským postojům a projevům Anglie vůči Skotsku (nenávisť, lhostejnost, zesměšňování...) Angličané Skoty přesto svým způsobem respektovali (Paxman, 2006: 68). Angličané neměli příliš důvodů, proč porozumět Skotsku, ale Skotové žádnou jinou možnost neměli. Museli se snažit rozumět Angličanům (Robbins, 1998: 264).

Období osvícenství nebylo pro Skotsko vůbec pozitivní. Vytvořilo v Anglii obraz o Skotech, jako o národu bez historie. V tomto období Skotsko zachraňoval spisovatel Walter Scott, který používal populární kulturu tak, že se snažil rekonstruovat skotskou historii ve svých povídkách.¹⁷ Připomínání skotské minulosti bylo jedním z hlavních nástrojů, který bránil „vyhlazení“ Skotska v rámci unie s Anglií (Robbins, 1998: 265 cit. dle Lynch 1991: 339 a cit. dle Langford, 1989: 199).

Během prvního století sjednocení obou národů bylo jasné, že vytváření jedné přítomnosti ze dvou minulostí nebude lehké (Robbins, 1998: 268-269). V Anglii nastal v roce 1815 hospodářský rozmach a hrozilo, že dojde k pohlcení Skotska. O Skotsku se už v té době hovořilo jako o „severní Británii“ (Wasson, 2010: 132). V průběhu času Skotové unii s Anglií přijali (Robbins, 1998: 268-269). Skotové se začali účastnit budování britského impéria ve druhé polovině 18. století. Díky britské imperiální identitě si mohli nejen Skotové sami sebe představovat, jako skupinu lidí, která přispívá k rozvoji a úspěchu impéria (Wasson, 2010: 131).

¹⁷ Dostupné na: Scottish Affairs. *National Identity and National History* (http://www.scottishaffairs.org/backiss/pdfs/sa6/SA6_Smout.pdf, 27. 3. 2013).

Postupem času došlo k rozšíření volebního práva a postupné demokratizaci britské politiky, což vytvořilo nová napětí. Od této chvíle už nebylo ideální řešit skotské záležitosti pouze na půdě aristokratické anglo-skotské politické elity. Objevovaly se pravidelné snahy, které upozorňovaly na nespokojenost Skotska se způsobem své správy. Až do poloviny 19. století byly kontakty mezi oběma zeměmi poněkud limitované. To samé ale nemůžeme říci o dopravě. Nastává období rozvoje železnice. Skotsko se díky ní otevřelo Anglii a vytvořila se nová dimenze jejich vzájemných vztahů.¹⁸ Docházelo k dalším významným změnám. V roce 1885 Lord Salisbury založil pozici *Secretary for Scotland*.¹⁹ V rámci liberálních kruhů také probíhala debata o tzv. *Home Rule* neboli domácí vlády. Tato snaha byla přítomna v britském politickém životě ještě několik dalších desetiletí. Nikdy se ale nenaplnila (Robbins, 1998: 269-270).²⁰

Přišla tzv. *The Great War* neboli první světová války. Skotské regimenty měly své místo v britské armádě, i když náborové rozkazy někdy pro Skoty znamenaly rozmělnění jejich Scottishness („skotskost“). Skotský těžký průmysl na tom nebyl po válce příliš dobře, jako tomu bylo před ní a pro nový průmysl bylo těžké nalákat investory na sever. Právě v této nesnadné době vyvstala opět debata týkající se skotské identity a jejich vyhlídek.²¹ Začali si stěžovat i průmyslníci. Ti poukazovali na fakt, že obchod za obchodem je kupován Angličany a anglickými penězi a pokud se proces anglického pohlcování nezastaví, Skotsko se stane průmyslově bezvýznamné. Možná také díky takovéto kritice byl skotský úřad přesunut z Londýna do Edinburghu v roce 1932 (Robbins, 1998: 271- 272).

¹⁸ V roce 1848 došlo k otevření první železniční linky v Londýně. Cesta z Londýna do Edinburghu trvala kolem dvanácti hodin (Robbins, 1998: 270).

¹⁹ Tajemníka pro Skotsko. Vlastní překlad.

²⁰ Zajímavostí, pokud se podíváme na některé osobnosti ve vysoké politice Británie, je, že celkem bylo jedenáct britských premiérů, kteří byli původem Skotové z celkových čtyřiceti devíti od nástupu Jiřího III. Je to mnohem více než na kolik by měli Skotové nárok podle počtu obyvatel. O Velšanech nic takového tvrdit nemůžeme, což jen dokazuje fakt, že si Britové Skotů svým způsobem vážili (Paxman, 2006: 69).

Skotská odlišnost si v průběhu 20. století vyžadovala stále více pozornosti. V roce 1934 vznikla Skotská národní strana (dále SNP) (Wasson, 2010: 373). V meziválečném období byl pro Skotsko největší problém sladit skotské aspirace a názory s udržením své pozice v rámci Británie. Ta byla spíše zaměřena na své impérium a imperiální parlament. Kolem roku 1945 to vypadalo, že Británie konečně funguje tak, jak má (Robbins, 1998: 272). SNP začínala mít úspěch. Její činnost byla ale spíše reakcí na špatnou hospodářskou politiku. Spousta voličů SNP chtěla pouze lepší vyjednávací podmínky pro Skotsko v rámci Spojeného království. Poté došlo k objevení ropy v Severním moři. Skotští nacionalisté si ropu samozřejmě přivlastnili a razili heslo „naše ropa“. Jenže kolem roku 1986 už zisky z ropy činili 5% britského HDP a Londýn nechtěl tento zdroj postoupit pouze Skotsku (Wasson, 2010: 374 cit. dle Clarke, 1997: 323).

V roce 1997 vyhlásil Tony Blair referendum o skotské samosprávě (Wasson, 2010: 373-375). Mezi lety 1999-2001 byl relativně vysoký podíl lidí, kteří sami sebe definovali jako Skoty a ne jako Brity. To také přispělo k procesu devoluce a otevření skotského parlamentu (McLean, 2012)²². Tu schválily tři čtvrtiny voličů a skotský parlament se otevřel v roce 1999. Většina obyvatel Skotska se ale nadále cítila být Skoty a Brity zároveň. Skotové dále hrají ústřední roli v britské politice. Jako příklad si můžeme uvést bývalé premiéry Spojeného království Tonyho Blaira a jeho pokračovatele Gordona Browna (Wasson, 2010: 373-375).

3. 1. 2. Skotská národní identita dnes

Pokud se podíváme na situaci ve Skotsku ze současné perspektivy, můžeme říci, že výše zmíněný „závěr“ pravděpodobně neplatí. V současné době probíhá ve Skotsku debata ohledně referenda týkající se vyhlášení nezávislosti Skotska (McLean, 2012). Jelikož se Velká Británie stala součástí EU, musí se smiřovat s podmínkami Evropského hospodářského společenství. Tato situace

²² Dostupné na: [politics.co.uk. Analysis: National Identity and the Scottish independence referendum](http://www.politics.co.uk/analysis-national-identity-and-the-scottish-independence-ref) (<http://www.politics.co.uk/comment-analysis/2012/09/13/analysis-national-identity-and-the-scottish-independence-ref>, 21. 2. 2013).

vedla k vzednutí nejen skotského, ale také velšského nacionalismu. Dle Lindy Colleyové to není jen přirozený vývoj kulturní diverzity, ale také odpověď na otázku ztráty britské národní identity (Colley, 1992: 328). Krishan Kumar v roce 2003 píše, že o sobě většina Angličanů, Skotů a Velšanů nesmýšlejí jako o Britech. Jediní, kdo tak činí, jsou ulsterští protestanté (Khumar, 2003: 6 cit. dle Rose, 1982: 15).

Na druhou stranu podle nedávných voleb poklesla podpora vyhlášení nezávislosti Skotska. Toto většina komentátorů či žurnalistů připisuje diamantovému výročí vlády královny Alžběty II. a také nedávným olympijským hrám. Argumentovalo se, že tato propagace „britskosti“ posílila Unii. Podobně ale uvažují ti, kteří argumentují tím, že rozhodnutí SNP o vyhlášení referenda v roce 2014 je založeno na předpokladu her Commonwealthu, které se budou konat v Glasgow a také 700 let výročí bitvy u Bannockburnu.²³ Tyto události samozřejmě zvýší skotskou národní hrdost a také šance na souhlas s referendem. To je důkaz toho, že existuje souvislost mezi národní identitou a postoji týkající se referenda. V červnu proběhly volby, které ukazují následující výsledky. Dvě třetiny těch, kteří se označují za Skoty a ne Brity podporují nezávislost. Tři čtvrtiny těch, co se považují rovněž za Brity a za Skoty nezávislost nechtějí. Za posledních dvacet let dochází k výkyvům populace respektive společnosti, která se cítí být skotská, což má samozřejmě vliv na smýšlení ohledně referenda. Pro zastánce unie může být částečnou útěchou vývoj za posledních deset let. Ten naznačuje, že Skotové se začínají stále méně označovat za Skoty. Velký počet výzkumů ukazuje, že Skotové by raději chtěli další přenášení pravomocí, spíše než referendum o vyhlášení nezávislosti. To může být výhodné pro zastánce unie (McLean, 2012).

²³ Bannockburn je bojištěm, kde se psaly dějiny skotského národa. 23. a 24. června zde Robert Bruce shromáždil své muže a postavil se anglickému králi Edwardu II. Bruce čelil značné přesile, ale Bruce své vojáky připravil na tuto situaci, takže jí čelili úspěšně. Král Edward II. prohrál bitvu a pro Skotsko to znamenalo svobodu od hrozby despotické vlády Anglie.
Dostupné na: *The Battle of Bannockburn. History of Bannockburn*
(<http://www.battleofbannockburn.com/The-History-of-Bannockburn/>, 21. 2. 2013).

Aktuální stav skotsko-anglických vztahů nám může pomoci dokreslit i informace, že Velká Británie nebude blokovat referendum o odtržení Skotska. Dohoda o vyhlášení referenda byla vyjednána britským premiérem Davidem Cameronem a skotským prvním ministrem Alexem Salmondem v Edinburghu. Referendum by mělo proběhnout na podzim roku 2014 a lidé by zde měli hlasovat o setrvání v unii se Spojeným královstvím nebo o opuštění této unie (Black, 2012).²⁴

3. 2. Velšská národní identita

3. 2.1. Velšská národní identita historický vývoj

Králi Edward si podmanil lid Walesu a svému synovi princovi Edwardovi uložil titul prince z Walesu, který se užívá od roku 1301²⁵. Wales byl mnohem menší než Skotsko a byl součástí Anglie mnohem déle. Oproti Skotsku měl ale velkou výhodu, tou byl vlastní jazyk (Wasson, 2010: 267). Vztah mezi Anglií a Walesem se v ničem nemohl rovnat Skotsku. Nebyl to vztah dvou víceméně rovnocenných partnerů (Paxman, 2006: 67). Velšská kultura, jako například hudba, dále historie a literatura se stávaly nadbytečné a nedůležité. Nebyl to ale výsledek nějaké zlovůle či zlomyslnosti Angličanů. Spíše to odráželo fakt, že od roku 1700 se Velšané naučili žít s Angličany a doháněli jejich životní styl a chování (Robbins, 1998: 273 cit. dle Morgan, T. J., 1985).

Kolem roku 1700 stále většina Velšanů (cca 90%) hovořila velšským jazykem (Robbins, 1998: 273 cit. dle Morgan, 1983: 48-49). V roce 1840 více jak dvě třetiny velšské populace hovořily velšsky. Zároveň však rozuměli anglicky. Podíl velšsky mluvících klesal (Wasson, 2010: 267). Velšané byli postupem času neúprosně vpracováni do obrovského anglicky mluvícího britského impéria (Robbins, 1998: 273-274). V roce 1911 mluvil velštinou téměř milión obyvatel, což bylo více než kdykoli předtím (Wasson, 2010: 267).

²⁴ Dostupné na: BBC News Scotland Politics. *Scottish independence: Cameron and Salmond strike referendum deal* (<http://www.bbc.co.uk/news/uk-scotland-scotland-politics-19942638>, 22. 2. 2013).

²⁵ V současné době se tímto titulem pyšní princ Charles.

Dostupné na: BBC Wales history. *The Prince of Wales*

(http://www.bbc.co.uk/wales/history/sites/themes/society/royalty_princeofwales.shtml, 22. 2. 2013).

V padesátých letech 20. století byla velština na pokraji vymření. Vláda proto v roce 1967 založila velšský úřad a zrovnoprávnila velštinu s angličtinou. Při sčítání lidu z roku 2001 se počet velšsky mluvících od roku 1911 opět zvýšil (Wasson, 2010: 372).

Velšané nikdy neměli takové hlavní město, které by se vyrovnalo Edinburghu. Neměli své právo a ani školství (Paxman, 2006: 67-68). Stále zde ale byly snahy Velšanů žijících v Londýně, aby došlo k posílení a zachování některých velšských tradic.²⁶ Propojení jazyka, kultury a velšské identity se stalo ještě zřetelnější ve 20. století. V letech před první světovou válkou byly ve Walesu zakládány důležité instituce. Byly to především univerzity, knihovny atd. (Robbins, 1998: 273-276). Velkými pilíři velšské identity byly také rugby, liberalismus a kulturní rituály v podobě festivalů literatury, hudby a divadla (Wasson, 2010: 267).

Stejně jako ve Skotsku i ve Walesu došlo nárůstu ekonomiky, především se jedná o období mezi lety 1870 a 1914. Jak Skotové, tak i Velšané zaplatili za své spoléhání na určité typy odvětví²⁷ vysokou nezaměstnaností (Robbins, 1998: 276-277). Velšané měli také na počátku dvacátých let 20. století pocit, že je „anglická“ vláda přehlíží. Pro Velšany byla tato situace spolu s výše zmíněnou krizí a krachem uhelného průmyslu velmi traumatizující (Wasson, 2010: 372).

Krise ve společnosti a v hospodářství byla doprovázena politickou a kulturní debatou. Již kolem roku 1890 zde existovala debata o tom, že by Wales měl mít státního tajemníka (Secretary of State) po vzoru Skotska (Robbins, 1998: 276-277). Skupina velšsky mluvících založila v roce 1925 Velšskou stranu tzv. Plaid Cymru. Ta se do politiky zapojila až v šedesátých letech 20. století. V sedmdesátých letech došlo k vyhlášení referenda týkající se regionální velšské sněmovny. Voliči se rozhodli pro zamítnutí tohoto návrhu. Podle Wassonové

²⁶ Byly zakládány různé spolky jako například *Society of Anciet Britons* v roce 1715 a *the Honourable Society of Cymmrodorion* v roce 1751. Tyto organizace naznačovaly, že Velšané jsou těmi pravými a původními obyvateli britských ostrovů a ne Angličané (Robbins, 1998: 273).

²⁷ V případě Walesu se jednalo o těžební průmysl a technologie s ním spojené (Robbins, 1998: 276).

hlasování pravděpodobně ovlivnily některé nepolitické problémy (Wasson, 2010: 372-373).

3. 2. 2. Velšská identita dnes

Jelikož jsme se až dosud zabývali historickým vývojem velšské identity, je načase, abychom se podívali na její současný vývoj. Výchozím podkladem pro tento text je článek Selmi Chalabiové z BBC, která sice není rozenou Velšankou, ale prožila zde celý svůj dospělý život. Tato reportérka provedla výzkum týkající se velšské identity. Žila proto v komunitě Senghenydd, což je vesnice ležící nedaleko od Aber Valley v Caerphillském kraji ve Walesu. V roce 2009 ukázal každoroční průzkum obyvatel, že 80% obyvatel žijících v tomto kraji se identifikuje jako Velšané. To je o mnohem více, než se například ukázalo ve Flinthisiru²⁸, kde to bylo jen 44% a ve Monmouthsiru, kde to bylo 48%. Senghenydd byl v podstatě vytvořen lidmi, kteří sem migrovali za prací, stejně jako okolní vesnice. Proto je tato vesnice schopná přijímat lidi zvenčí a sjednocovat je. Na základě výzkumu, který Selma Chalabiová prováděla, dospěla k poznatku, že Velšané chápou svůj jazyk jako klíčový symbol své identity. Mnoho lidí zde ale uznává, že mluvit velšsky z vás ještě neudělá Velšana. Chalabiová nás ve svém článku dále odkazuje na studii, která byla provedená mezi lety 2006-2008 oddělením katedry psychologie na Cardiffské univerzitě profesorem Tonym Mansteadem. Ze studie vyplývá, že postoj Velšanů ke svému jazyku je hodně ovlivněn jejich vnímáním vztahů mezi Walesem a Anglií (Chalabi, 2011 cit. dle Manstead, 2006-2008).²⁹

Čím více Velšané cítí, že je vztah s Anglií špatný, tím více vnímají nutnost mluvit velšsky. Pokud ale vidí, že vztah s Anglií byl špatný, ale zlepšuje se, již nevidí takovou nutnost používat velšský jazyk. Někteří z těch, co neovládají velšský jazyk, se cítí být méně Velšany. To je důležitý bod týkající se velšské národní identity. Tito lidé tedy měli pocit, že jim chybí některé důležité aspekty

²⁸ Flinthisre je kraj na severovýchodě Walesu a Monmouthsire je naopak kraj na jihovýchodě Walesu.

²⁹ Dostupné na: BBC News Wales. *Eye on Wales: In search of 21st Century Wales identity* (<http://www.bbc.co.uk/news/uk-wales-14176558>, 25. 2. 2012).

toho, co znamená být Velšan (Chalabi, 2011 cit. dle Manstead, 2006-2008). Pro obyvatele segnehyddské komunity je bezesporu důležitá i jejich industriální minulost. Uvidíme, jak se budou vyvíjet další generace obyvatel žijící ve Walesu, které už nebude pojit právě industriální minulost (Chalabi, 2011).

3. 3. Irská národní identita

3. 3. 1. Irská národní identita historický vývoj

„*Spojení se Skotskem, odhlasované v roce 1707, už se kolem roku 1800 všeobecně bralo jako dobrý nápad*“ (Wasson, 2010: 130). Podle Wassonové bylo ale Irsko integrováno jen částečně. Angličané považovali Iry za nespolehlivé a irská protestantská společnost s Angličany nespolupracovala tak, jak by si Angličané představovali. V Irsku 95% země patřilo především protestantům. Katolíci tedy byli po větší část 19. století utlačováni. Nesměli například volit, nebo kandidovat do parlamentu. Irové se dočkali volebního práva v letech 1792-3, ale irský parlament získal svou nezávislost (nikoli však vlastní vládu) již v roce 1782. Irové byli nespokojeni a zklamáni podřizováním svých politiků anglické vládě v čele s Williamem Pittem. Události se urychlily s pokusem o vylodění se Francouzů v Corku v roce 1796 a také díky povstání, které v Irsku vypuklo o dva roky později. Britský premiér William Pitt se proto rozhodl rozpustit irský parlament a vytvořit Spojené království Velké Británie a Irsko.³⁰ (Wasson, 2010: 130). Očekávalo se, že se Irsko stane součástí Spojeného království jako Wales a Skotsko. Problém ale představoval fakt, že většina obyvatel byla katolického vyznání (Ward, 2004: 158).

Z náboženských důvodů bylo Irsko připojeno ke Spojenému království. Byl to spíše akt národní bezpečnosti (Ward, 2004: 158). V roce 1801 tak vedle sebe začaly existovat dvě entity v rámci irského ostrova. Jednalo se o Irský svobodný stát (Irish Free State), který měl statut dominia. Dále pak Severní Irsko, které bylo součástí Spojeného království. Přijetí statusu dominia ale

³⁰ Zákon o unii neboli Act of Union prošel v roce 1800 a od roku 1801 sjednocoval Spojené království Velké Británie a Irsko (Robbins, 1998: 277-278).

nezůstalo bez odezvy, následovala občanská válka v novém Svobodném státu. V roce 1932 se dostává do čela Svobodného státu Eamon de Valera, který se snažil odcizit Svobodný stát Británii a to například zrušením přísahy věrnosti koruně. V roce 1937 vchází v platnost nová ústava, která změnila jméno Irského svobodného státu na Irsko (Eire). Po vypuknutí druhé světové války zůstalo Irsko neutrální. Podle Robbinse mezi lety 1922-1945 Irsko nemohlo být považováno za britské. Připouští ale, že zde byla patrná britská minulost, která jistým způsobem formovala irskou přítomnost. Za období, kdy bylo Irsko britské, považuje Robbins, ale potažmo i Paxman období mezi roky 1801-1922 (Robbins, 1998: 277-278).

Paxman uvádí, že se Irové vnímají jako národ, který byl vždy utlačován. V průběhu dějin si obyvatelé Irska uchovali vzpomínky na řadu ukrutností, které jim Angličané způsobili (Paxman, 2006: 71).³¹ V důsledku hladomoru a špatné hospodářské situace v Irsku nastal velký odliv obyvatel z Irska. Mezi lety 1845-1855 emigrovalo z Irska kolem 2,1 miliónu obyvatel. V roce 1851 tak činila populace Irska 6,6 miliónu obyvatel a v roce 1891 to bylo jen 4,7 miliónu obyvatel. Nabídka práce v Irsku nepokrývala poptávku. Zároveň se v zemi nedařilo ani moderní průmyslové výrobě s výjimkou severní části Irska, kam se dováželo uhlí ze Skotska (Wasson, 2010: 181-182).

Parlamentní strana tzv. Home Rule party vedena Charelsem Parnellem začala vyjednávat s britským liberálním premiérem Williamem Gladstonem otázku irské vlastní správy. Tato parlamentní strana měla v katolickém Irsku velký úspěch a přivedla „britskost“ v Irsku do otevřeného konfliktu (Ward, 2004: 160). V důsledku toho došlo k rozštěpení liberální strany. Ukázalo se, že nebude příliš jednoduché zavést autonomii Irska a zároveň zůstat v unii se Spojeným královstvím. Nicméně zde ale panovala obava, že celá tato věc může zajít do bodu, který už bude pro Británii neúnosný a obtížný. K tomu také došlo při tzv.

³¹ Jako příklad bychom si mohli uvést vyvraždění vězňů ve 12. století, nebo ukrutnosti, které doprovázely tažení Olivera Cromwella, dále nezájem Londýna v období velkého hladomoru v osmdesátých letech 18. století a neměli bychom zapomenout ani na krvavou neděli v roce 1972. V ten den postříleli britští vojáci třináct neozbrojených civilistů (Paxman, 2006: 71).

Velikonočním povstáním v roce 1916 známé také jako Easter Rising (Robbins, 1998: 278-279).³² Liberální premiér William Gladstone věřil, že pokud Irsko dostane autonomii (Home Rule), dojde k posílení irského pocitu „britskosti“. Dále očekával, že tím Irsko stejně jako Skotsko a Wales zklidní svůj vlastní patriotismus. Jak Angličané, tak Irové a ulsterští unionisté vnímali britskou národní identitu jako rozmanitou ve smyslu regionálním nikoli národním (Ward, 2004: 160-161).

Pro většinu protestantských Irů mělo spojení se Spojeným královstvím obrovský význam. Chápali jej jako zdroj své identity (Ward, 2004: 158). Došlo k vytvoření vlády v Severním Irsku, která spolu s reprezentací Ulsteru disponovala určitou přenesenou mocí ve Westminsteru (Robbins, 1998: 280). Irští emigranti a také domácí katolíci si začali postupem času připomínat na svou nelehkou historii. Řada Irů proto brala irské protestanty jako zlo. Toho se začala obávat britská menšina na severu země (Wasson, 2010: 182).

Pokud bychom se podívali na obyvatele Severního Irska, ti se ve větší či menší míře považovali za Brity. Chovali a cítili se více britsky, než samotní Britové na pevnině (Robbins, 1998: 280). Paxman uvádí, že jediný, kdo dnes dává najevo hrdost a oslavování „britskosti“ jsou právě obyvatelé Severního Irska. Projevuje se to zejména při průvodu severoirských oranžistů (Paxman, 2006: 36-37). *„Paradoxní na tom je, že toto ostentativní gesto sounáležitosti, dávající najevo, že ulsterští „loajalisté“ jsou v jakémsi hlubším smyslu stejní jako my, pouze zdůrazňuje, jak hluboce se odlišují“* (Paxman, 2006: 37). Podle

³² Kořeny Velikonočního povstání můžeme najít v tzv. „novém nacionalismu“, který se etabloval v Irsku od roku 1890. Nejvýznamnějším důsledkem této nové vlny nacionalismu bylo omlazení irského republikánského bratrství (Irish Republican Brotherhood, dále IRB), které vedlo a plánovalo povstání v roce 1916. Tato skupina jednala na principu republikánské zásady asice, že anglické těžkosti jsou irskými příležitostmi. Jelikož IRB bylo příliš malé na to, aby povstání samo organizovalo, spoléhalo se také na pomoc IVF neboli Irish Volunteer Force. V lednu 1916 naplánovali datum povstání a to na Velikonoční neděli 23. dubna 1916. Jejich záměry byly zamaskovány běžnými oslavami tohoto dne. Informace o tomto povstání však pronikly k zastáncům unie a byly zrušeny všechny akce na Velikonoční neděli. Zároveň byla také zadržena německá loď, která vezla do Irska zbraně k podpoře povstání. Organizátoři povstání se ale přesto rozhodli vést povstání a to se všemi dostupnými prostředky, které mohli sehnat.

Dostupné na: BBC Home. *Wars and Conflict Easter Rising 1916, Insurrection* (<http://www.bbc.co.uk/history/british/easterising/insurrection/in01.shtml>, 27. 2. 2013).

Warda byla severoirská identita a loajalita převážně městskou identitou, která byla spojována s Belfastem (Ward, 2004: 159 cit. dle Buckland, 1973: nestránkováno).

Pokud se v historii přeneseme o něco dále, nalezneme Severní Irsko v roce 1939 jako součást Spojeného království, které se účastní druhé světové války. Severoirské zařízení a podpora byla velmi důležitá a po vstupu USA do války, to ocenili i Američané (Robbins, 1998: 280-281). Během druhé světové války bylo Irsko neutrální. Tato situace umožnila protestantům z Ulsteru ještě více potvrdit svou „britskost“. Ulsterská industriální identita pomohla Ulsteru začlenit se do britského válečného úsilí (Ward, 2004: 164). V tomto období také nastala irská imigrace do Británie. Ta začala již před velkým hladomorem v polovině 19. století³³, ale po něm nastala doslova záplava imigrantů z Irska (Robbins, 1998: 280-281).

Irové poté žili ve velkých anglických, skotských městech téměř v ghettech. I přesto byl ale udržován pocit Irishness („irskosti“) hlavně díky přistěhovalectví a blízkosti Irska samotného (Robbins, 1998: 280-281). V roce 1972 došlo k incidentu zvanému krvavá neděle. Britská armáda v tento den postřílela třináct neozbrojených civilistů (Paxman, 2006: 71). Loajalisté to vnímali jako ohrožení své právní „britskosti“. Parlament ve Stormotu byl uzavřen a na Severní Irsko byla uvalena přímá vláda. To vedlo loajalisty k nepřátelství vůči britskému parlamentu a ke zvýšení loajality vůči britské koruně. V rozmezí let 1969-1977 neproběhla žádná královská návštěva Severního Irska. Teprve v roce 1977 při stříbrném jubileu vlády královny, navštívila Alžběta II. tuto provincii. Hlavní záměr byl znovu integrovat provincii do národa skrze oslavy tohoto výročí. Ale nutnost speciálních ochranných

³³ V průběhu irského hladomoru zemřel asi milión lidí. Tento hladomor propukl ve čtyřicátých letech 19. století jako přírodní katastrofa, která byla ještě více umocněna nečinností whigovské vlády. V jejím čele stál lord John Russel. Jednalo se o klíčové roky mezi 1846-1852 (Donnelly, 2011).
Dostupné na: BBC History. *The Irish Famine*
(http://www.bbc.co.uk/history/british/victorians/famine_01.shtml, 28. 2. 2013).

opatření proti Irské republikánské armádě (IRA) svědčila spíše o rozdělení národů, nežli na jejich unii (Ward, 2004: 166 cit. dle Loughlin, 1995: 205-206).

3. 3. 2. Severoirská národní identita dnes

Nyní bychom se přesunuli do současné doby. Jelikož jeden z cílů práce je ukázat, jak se vzájemně ovlivňovaly dílčí regionální identity na Britském ostrově, zaměřila bych se nyní na severoirskou identitu. Budu vycházet ze severoirského sčítání lidu z roku 2011. Toto sčítání se zaměřilo na náboženství v Severním Irsku, ale také zmapovalo severoirskou identitu. Všechny údaje byly zjištěny agenturou *Northern Ireland Statistic and Research agency*³⁴ a publikovány v deníku *The Guardian*.

Sčítání lidu v Severním Irsku sbírá informace ohledně své populace každých 10 let.³⁵ Na základě výsledků tohoto sčítání můžeme říci, že součástí britské národní identity se cítí být téměř polovina populace, součástí severoirské národní identity téměř třetina populace a součástí irské národní identity rovněž třetina populace³⁶. Některá data ze sčítání lidu přinesla zajímavá poznání. Svou národní identitu, která je výhradně britská, uvedlo 40% obyvatel. Pouze irskou identitu, jako svou národní identitu, uvedlo 25% obyvatel a 21% obyvatel uvádí jako svou národní identitu severoirskou identitu (Seghdi, 2012).³⁷

Pro porovnání si můžeme uvést výsledky sčítání lidu v Anglii a Walesu. Anglickou identitu si zvolilo nejvíce respondentů, ať už byla kombinovaná s ostatními dílčími identitami či byla samostatná. Celkově si ji tedy zvolilo v roce

³⁴ Dostupné na: Northern Ireland Statistic agency. *Census 2011* (<http://www.ninis2.nisra.gov.uk/public/Theme.aspx?themeNumber=136&themeName=Census%202011>, 1. 3. 2013).

³⁵ Dostupné na: Northern Ireland Statistic agency. *Census 2011* (<http://www.ninis2.nisra.gov.uk/public/Theme.aspx?themeNumber=136&themeName=Census%202011>, 1. 3. 2013).

³⁶ Byla zpracována i mapa, kde zřetelně vidíme, v jakých krajích se obyvatelé Severního Irska cítí být více britští. Dostupné na: The Guardian. *National identity mapped for Northern Ireland: how many consider themselves British, Irish and Northern Irish?* (<http://www.guardian.co.uk/news/datablog/interactive/2012/dec/12/northern-ireland-census-national-identities-mapped>, 1. 3. 2013).

³⁷ Dostupné na: The Guardian. *Census 2011: Northern Ireland* (<http://www.guardian.co.uk/news/datablog/2012/dec/11/2011-census-northern-ireland-religion-identity>, 1. 3. 2013).

2011 67,1% lidí. Anglickou identitu jako samostatnou a nekombinovanou s ostatními si zvolilo 57,7% lidí. Britská identita, buďto kombinovaná s ostatními, nebo samostatná, byla také velmi často volenou identitou. Abychom byli přesní, v roce 2011 si ji zvolilo 29,1% a 19,1% se spojovalo pouze s britskou identitou. Ve Walesu byla situace následující. Velšskou identitu (buďto samostatnou, nebo kombinovanou s dalšími identitami) si zvolilo 4,3% obyvatel a samostatnou velšskou identitu 3,7% obyvatel. Velmi malé procento obyvatel se v Anglii a Walesu identifikovalo se skotskou nebo severoirskou identitou (jednalo se o 1% a 0,3%), 9,8% klasifikovalo svou národní identitu jako jinou.³⁸

Závěrem můžeme říci, že v Severním Irsku možná panuje mnohem větší pocit příslušnosti k britské identitě, než v samotné Anglii. V Severním Irsku si pouze britskou identitu zvolilo 48% (cítí se být součástí britské identity). V Anglii a Walesu si tuto identitu, ať už samostatnou, či kombinovanou zvolilo 29,1% a pouze britskou identitu 19,1% obyvatel. Tato situace nám jen podtrhuje fakt, který je uveden výše. Jeremy Paxman ve své knize *Angličané portrét národa* uvádí, že obyvatelé Severního Irska jsou asi jediní, kdo dávají najevo hrdost a oslavování „britskosti“ (Paxman, 2006: 36-37).

3. 4. Anglická národní identita

Ve Spojeném království mimo Anglii „britskost“ znamenala druh duální identity (Robbins, 1998: 284 cit. dle Thompson, 1990: 2, Hudson, 1989, O'Brien a Quinault, 1993, Wrigley, 1990). Podle Floriane Reviron- Piégay, která se zabývala dilematy „anglickosti“, začala „britskost“ vzkvétat po boku „anglickosti“ a možná právem ji předstihla. To ale neznamená, že „anglickost“ neexistovala. Minimálně existovala jako kulturní fenomén, neměla ale žádnou politickou reprezentaci a do značné míry ji dodnes postrádá. Angličané si byli vědomi své nadvlády v rámci Britských ostrovů. Proto si nemuseli nárokovat specifičnost jako národ (Piégay, 2009: 2). Dle Krishana Kumara „britskost“ přetrumfla „anglickost“ okolo konce 19. století (Kumar, 2003: 20). Existence

³⁸ Dostupné na: Office for National Statistics. *Ethnicity and National Identity in England and Wales 2011* (http://www.ons.gov.uk/ons/dcp171776_290558.pdf, 1. 3. 2013), 10-11.

anglického národního povědomí se vyvíjela od 16. století (Greenfeld, 1992: 29-87).

Anglie poskytovala pohostinství pro velké množství institucí, jako bylo například Britské muzeum, či Národní galerie. Existovalo a dodnes existuje velký počet knihoven nebo muzeí Skotska a Walesu, ale žádné Anglické. Pokud bychom měli porovnat jednotlivé části Británie, tak pouze v menších částech Británie bránili tamní obyvatelé svou identitu proti poangličtění. Samotná Anglie nikdy pod takovýmto tlakem či v podobné situaci nebyla. Velikost anglické populace svědčila o tom, že se v Anglii nepodaří vytvořit tak silný národní hlas, jako například ve Walesu či Skotsku (Robbins, 1998: 284-285).

Do 20. století zůstávala Anglie zemí se značnou různorodostí. Anglické vesnice a rolnické obyvatelstvo se vyvinuly v průběhu dvou století mezi lety 1570-1770.³⁹ V důsledku zpřesňování místní historie se kolem roku 1945 začal zvyšovat význam těchto míst. Každé anglické místo mělo svou vlastní a dlouhou historii. Bylo to tedy spíše toto cítění, které formovalo zkušenosti a identitu národa, než Anglie či Británie. Zmíněné cítění bylo ale likvidováno rozvojem Londýna. Sčítání lidu z roku 1891, ukázalo, že populace Londýna je 5,5 miliónů obyvatel, což bylo zhruba 20% populace Anglie/ Walesu v té době. Londýn se stal největším městem své doby. Jako hlavní město měl Londýn klíčovou roli a jeho důležitost v anglicko- britském životě byla nepopiratelná. Žádný z krajů v Anglii nemohl konkurovat se svým vlivem a silou Londýnu (Robbins, 1998: 285-286 cit. dle Dyos- Wolf, 1978).

Podle Lindy Colleyové byl Londýn vždy připraven například zaměstnat vojenské síly, parlamentní legislativy a dalších věcí, které limitovaly autonomii jiných a částečně pro Londýn nebezpečných regionů (Colley, 1992: 315). Podle Paxmana byl Londýn výjimečný a je takovým dodnes. Hlavní město Británie a

³⁹ Charakter takovýchto vesnic byl vyjádřen místními stavbami, které zase odrážely řemeslné dovednosti, design a materiály, které byly typické pro dané oblasti (Robbins, 1998: 285).

Anglie je stále více městem, které nenáleží jen zemi, ale patří také světu (Paxman, 2006: 198).

Úkolem státu je přispívat k identifikaci svých obyvatel s ním samým a schvalovat národní normy. Proto nastalo období centralizace. Zároveň společnost ve 20. století volala po zrušení zastaralých způsobů jednání v oblasti sociální otázek, které již nebylo efektivní. Kolem roku 1930 stále ještě nebyla vyřešená otázka vymezení sfér místních vlád a centrální respektive národní vlády. Stěžejním bodem této debaty byla finanční témata (Robbins, 1998: 286).

Během druhé světové války vláda dále přispívala k rozpadu lokální sféry a jejich procesů rozhodování. Anglický venkov, hrabství či kraje z osmdesátých let 19. století, již nebyly, jako dříve. Byla zde vidět anglická kontinuita, která čítala několik tisíc let. Nicméně nastalo období industrializace a urbanizace. Tyto dva aspekty nejvíce změnily oblast hranic a také rovnováhu obyvatelstva. Rozšiřování Londýna jsme již zmiňovali, ale docházelo také k rozšiřování hlavních provinčních měst. To s sebou přineslo ztrátu některých starověkých dělení, které v nich až do té doby existovaly.⁴⁰ V průběhu dvou století se tato přeměna ještě více prohloubila (Robbins, 1998: 286).

Po více než tisíc let byla Anglie největším a nejsilnějším národem na Britských ostrovech (Kumar, 2003: 7 cit. dle Davies, 1999: 1153). Slovo Anglie je pro mnohé spisovatele velmi emotivním slovem.⁴¹ Přídavné jméno anglický se začalo v 11. století vztahovat na všechny rodáky z Anglie a to bez ohledu na jejich původ. V anglické populaci však nalezneme i keltské a skandinávské prvky, které do ní byly začleněny. V 15. století byla například královská angličtina považována za standardní angličtinu. V 17. století nastalo období britské expanze a anglický jazyk se vyvinul do mnoha nových forem, jako je americká angličtina, australská angličtina atd. Britská angličtina tak musela

⁴⁰ Kolem roku 1820 jen Manchester, Liverpool a Birmingham měly 100 000 obyvatel (kromě Londýna). V roce 1901 již takovýchto měst bylo kolem 28 a jejich počet neustále rostl i v první polovině 20. století (Robbins, 1998: 286).

⁴¹ Například pro Shakespeara či Roberta Brooka, kteří toto slovo velebili jako slovo označující svobodu, standard civilizace a místo ctnosti a krásy (Kumar, 2003: 7-10).

soutěžit s těmito formami a v poslední době se musí obhajovat i ve své domovině, ve Velké Británii. Zde soupeří s tzv. *Glaswegian English* či *Estuary English*. Jako specifický znak anglické národní identity se angličtina stává problematickou (Kumar, 2003: 7-10).

Anglická historie již není tak unikátní, jak se až donedávna myslelo. Je neodmyslitelně propletena s historií Walesu, Irska a Skotska. Její pevnost záleží ve velké míře na přijetí whigovské interpretace. Podle této interpretace je Anglie, potažmo její obyvatelé, ten z nejšťastnějších národů. Tento národ se může pyšnit velkým vývojem směrem ke svobodě, který probíhal po několik století.⁴² Základním rysem této interpretace je důraz na Anglii na úkor dalších národů, které žijí ve Spojeném království (Kearney, 2003: 251-252). V nedávné době čelila hlavně „britskost“ velkému počtu událostí, jako byly konec impéria, deindustrializace, devoluce, obnovení nacionalismu ve Skotsku a v menší míře ve Walesu, EU a imigraci. To všechno ohrožuje integritu Spojeného království. Proto se ukázalo jako naléhavé redefinovat „anglickost“ (Piégay, 2009: 3). Co se týče britského impéria, to bylo hrozbou pro „anglickost“ ve své etnické dimenzi. „Anglickost“ byla vytvořena jako intimní, soukromá a exkluzivní identita, která patřila bílému obyvatelstvu (Piégay, 2009: 7 cit. dle Webster, 2005: 8).

Dle Kumara je jediná věc, na kterou se Angličané v dnešní době mohou spolehnout, nostalgická a zpátečnická verze kulturního „anglickosti“, která se vytvořila v 19. století a vydržela až do 20. století (Kumar, 2003: 269). „Anglickost“ si díky rivalitě s kontinentální Evropou vytvořila mnoho forem, jako například estetická, intelektuální, ideologická, náboženská či politická „anglickost“. Můžeme říci, že se „anglickost“ vyvíjela vždy proti kontinentální Evropě (Piégay, 2009: 5-6).

Angličané nemají žádnou tradiční cestu, jak sami sebe definovat. Musí tuto tradici ještě vyvinout. Jako nová tradice se může jevit například prezentace vlajek s křížem sv. Jiří v průběhu sportovních zápasů (Piégay, 2009: 5). Podle

⁴² Například existence Magny Charty, reformace či růstu náboženské tolerance (Kearney, 2003: 251).

Kumara nemůže být anglická národní identita vytvořena či definována z povědomí samotných Angličanů. Na této definici by se mělo pracovat zvenčí (Kumar, 2003: 17). Definice anglické národní identity nás poté povede k jejímu pochopení. Protože smysl, ve kterém je anglická národní identita definována, je ten ve kterém se Angličané setkávají s dalšími lidmi (Piégay, 2009: 5). Celkově problém národní identity dlouho ovlivňoval anglickou politiku. Nejvýrazněji se problematika anglické národní identity projevila v kontextu s integrací v EU (Heath- Taylor- Brook- Park, 1999: 156).

Na závěr této kapitoly uvádím myšlenku Jeremy Paxmana. *„Angličané nemají otčinu, mají však domov. Idea Vaterlandu či La Patrie je příliš svázána s představou důležitosti státu, etnika a vystupování. „Domov“ je tam, kde žije jedinec, je to však také místo existující v představách, prostor pro duchovní spočinutí. Kuriózní na tom však je, že představa „Anglie“ se u Angličanů tak často rozchází s realitou všude kolem“* (Paxman, 2006: 173).

3. 5. Britská národní identita

Koncept „britskosti“ vnímají různí obyvatelé Velké Británie jinak (Wasson, 2010: 368). Britská národní identita začala být podle Lindy Colleyové zkoumána až po druhé světové válce (Colley, 1992: 311). S tím souhlasí i David Miller, který říká, že po válce nastalo období ekonomického úpadku, dekolonizace a konstitučního zmatku. Všechny tyto okolnosti přispěly k tomu, že se lidé začali ptát na hodnotu britské národní identity (Miller, 1995: 153). To, co umožnilo Velké Británii stát se „umělým“ národem a navázat na staré tradice, byla dle Colleyové série válek, které probíhaly v rozmezí let 1689- 1815. Díky tomu se obyvatelé britského ostrova soustředili na to, co mají společného, nežli na to, co je rozděluje. Britové se definovali v průběhu 18. - 19. století (Colley, 1992: 316). David Miller, který ve své publikaci vychází mimo jiné i z Lindy Colleyové uvádí, že se Britové definovali v tomto období a to hlavně za účelem, aby Skotové a Velšané sdíleli společný rámec s Angličany (Miller, 1995: 158).

Jedním ze základních prvků britské identity byl společný protestantismus, který byl v kontrastu s katolickou Evropou (Colley, 1992: 316). Britové se vnímali jako obyvatelé ostrova, který byl osvícený tím správným náboženstvím (Miller, 1995: 158). Podle Krishana Kumara se nejprve Angličané a posléze i Britové identifikovali díky boji protestantismu s katolicismem, který ruinoval a ničil Evropu (Kumar, 2000: 21). Úhlavním nepřítelem Velké Británie tak byla Francie se svým katolicismem a absolutistickou vládou. Postupem času byly vnímány vojenské úspěchy a kolaps francouzské revoluce jako potvrzení britské identity, která ztělesňuje základní principy liberalismu. To jsou dle Millera protestantismus, limitovaná vláda a svobodný zahraniční obchod (Miller, 1995: 158). Britové se dle Colleyové nedefinovali v rámci svých hranic, ale naopak. Definovali se na základě povědomí za svými hranicemi a za mořem (Colley, 1992: 316).

Britové sami sebe vnímali jako národ parlamentní vlády a politického rozvoje, což odpovídalo whigovské interpretaci historie. Byli loajální k institucím nikoli k význačným lidem (Kumar, 2000: 21). Byli loajální ke koruně, která symbolizovala základní hodnoty národa (Miller, 1995:158-159 cit. dle Cannadine, 1983). Dále byli Britové loajální k parlamentu, protestantismu a k dalšímu pilíři britské národní identity, což bylo impérium (Kumar, 2000: 21). Důležitý aspekt britské národní identity je to, jak sami Britové vnímali své impérium. Respektive, jak se vyrovnávali s faktem, že ovládají cca čtvrtinu světa (Colley, 1992: 132-145). Pro vyšší společenské vrstvy, které vysílaly své muže za hranice, mohla být představa impéria zakořeněna velmi hluboko. Naopak pro běžné obyvatelstvo bylo impérium něco vzdáleného (Miller, 1995: 159 cit. dle Marshall, 1993: 19).

Dle Colleyové se fyzický aspekt či existence britského impéria projevil v britské společnosti (myšleno i mimo politické a ekonomické elity) až se ztrátou amerických kolonií. Od této události se pozornost Britů soustředila na Východ. Zde žili ale lidé jiné barvy pleti, jiného náboženského vyznání a v jiných

podnebných pásech (Colley, 1992: 324). V souvislosti s impériem měli Britové hrát, jak naznačil Rudyard Kipling, unikátní roli, odlišnou od ostatních evropských národů. Britové se vnímali jako nositelé modernity a vývoje. Ujali se „břemene bílého muže“ (Kumar, 2000: 23).

Vlastnictví tak rozsáhlého a odlišného impéria utvrzovalo Brity v tom, že viděli sami sebe jako odlišné, speciální a nadřazené lidi. Období, kdy Velká Británie ovládala americké kolonie, je nazýváno jako období prvního impéria. To bylo převážně anglické. Druhé britské impérium je spojeno především s východní Asií a podle Colleyové bylo převážně britské (Colley, 1992: 324). Krishan Kumar ale tvrdí, že toto druhé impérium znovu obsahovalo anglický prvek. Druhé impérium dalo Angličanům jiný rozměr jejich identity a to hlavně v kontextu imperiálních misí, které podnikaly (Kumar, 2000: 24).

Kumar dále uvádí, že na samém vrcholu impéria mohl dopad nacionalistické ideologie částečně ovlivnit osud a charakter anglického obyvatelstva. Tato idea ale byla v průběhu 20. století utlumována a to hned z několika důvodů. Za prvé proběhly dvě světové války, ve kterých bojovaly všechny národy Spojeného království, impéria a Commonwealthu. Dále vzniklo mocné labouristické hnutí, které spojilo všechny části Spojeného království. Tyto události se stavěly proti dalšímu budoucímu vývoji anglického národního povědomí (Kumar, 2000: 25). Podle Lindy Colleyové jsou důsledky impéria v kontextu tvorby britské národní identity velmi rozsáhlé, ale z dnešního pohledu jen velmi málo prozkoumané. Pochopení vzniku impéria a jeho souvislosti s existencí „britskosti“ nám může pomoci vysvětlit problémy, které „britskost“ potkaly ve 20. století (Colley, 1992: 324-328).

První polovina 20. století byla jasně ve znamení britského vlastenectví. Vojáci narukovali do jedné společné armády, ale ve druhé polovině 20. století se objevil mimo jiné i trend místních identit. Tyto regionální identity byly v Británii silnější, než za celé období od uzavření zákona o unii v roce 1707 (Wasson, 2010: 368). Vše se začalo měnit ve druhé polovině 20. století. Impérium zmizelo,

stejně jako průmyslová nadvláda Velké Británie a nastalo období EU, do které se také Velká Británie váhavě zapojila (Kumar, 2000: 25). Po roce 1945 se ve Velké Británii daly věci do pohybu. Ztráta britského impéria se dle Wassonové projevila odcizením Skotska od zbytku Spojeného království. Impérium potažmo imperialismus byl doposud pojítkem, které drželo Velkou Británii pohromadě a to už od 18. století. Nyní došlo ke zpomalení hospodářství, zmizely kolonie, které dříve nabízely spousty příležitostí. Vazby mezi královstvími zeslábly (Wasson, 2010: 369).

Podle Davida Millera má eroze britské národní identity při nejmenším následující aspekty:

1. Idea britských institucí, které povedou ke komerčním a ekonomickým úspěchům, byla v poválečné éře nabourána. V tomto období například Itálie hospodářsky předstihla Velkou Británii.
2. Britská konstituční opatření jsou velmi ceněna a považována za unikátní, ale v kontextu s Evropou již v dnešní době nejsou tak aktuální. Mnoho dalších států si vytvořilo stabilní formy liberální demokracie a to s pomocí listiny práv, ústavních soudů atp. Britské instituce se tak v kontextu s Evropou zdají být zastaralé.
3. Odchod Velké Británie z jejích zámořských impérií. Zde po sobě zanechala instituce, které byly podobné těm ve Velké Británii. Tyto instituce se ale většinou po odchodu Britů rozpadly nebo byly nahrazeny např. vojenskou vládou. To před nás klade otázku, jaká byla vnitřní hodnota britských institucí (Miller, 1995: 160-161).

Pokud se tedy podíváme na tři výše zmíněné aspekty, můžeme říci, že podkopávají základy, na kterých byla britská národní identita původně vystavena (Miller, 1995: 161). Angličané, zbaveni svého impéria, už nebyli globální ekonomickou a politickou velmocí. Byli konfrontováni se secesionistickým hnutím, imigrací obyvatel z bývalého impéria, kteří měli jinou barvu pleti,

vyznání atd. Dle Kumara se Angličané zaměřili sami na sebe a zjistili, že nikdy neměli identitu jako etnická skupina, a proto „zahodili“ snad poprvé v historii své nacionalistické hnutí (Kumar, 2000: 26). Pod tíhou toho všeho se výše zmíněná whigovská interpretace začala pomalu rozpadat (Kearney, 2003: 252).

Velká Británie se stala součástí EU, takže se stala neschopná se proti ní definovat, jako to dělala v dřívější době. Těžkosti britských politiků a voličů smířit se s „diktátem“ EU jen poukazují na to, jak hluboce je dosud ve Velké Británii zakořeněna představa o (katolické) Evropě (Colley, 1992: 328). Podle J. G. A. Pococka Velké Británii chyběla ta schopnost buďto kontrolovat Evropu, nebo se Evropě zcela vyhnout (Colley, 1992: 333 cit. dle Pocock, 1982: 333). David Miller se v kontextu s Evropou obává nevyzpytatelné existence liberálně demokratických států. Podle něj může být jejich životnost kratší, než se může zdát. Aby mohla Velká Británie této potencionální krizi spolu s EU čelit, měla by si vytvořit hlubší společnou historickou identitu. Podle Millera by mělo být prvním krokem vytvoření konceptu britského občanství, spíše nežli národnosti. To by mělo hrát hlavní roli v tom, co znamená být v dnešní době Bitem. Tento koncept by Miller formálně zapsal do určitého konstitučního dokumentu (Miller, 1995: 163).

Kumar vnímá situaci spojenou s kořeny historie národa podobně. Pro Angličany se ukázalo být problematické jejich zapracování či zapojení do britské identity. To zejména pokud dojde na odhalování kořenů anglické národní identity (Kumar, 2003: 2). Britská historie by měla být vytvářena v novém světle. Namísto historie evoluce a expanze jednoho národa, by bylo lepší ji vidět jako historii tří království (Anglie, Skotska, Irska) či čtyř národů anglického, skotského, velšského a irského, kde spolu všichni interagují (Kumar, 2003: 14 cit. dle Pocock, 1992: 372).

Podle Ellis Wassonové se časy pro Velkou Británii změnilly. Tradiční pouta Spojeného království se začala rozpadat nebo dokonce zmizela a neobjevila se žádná národní identita, která by tato pouta nahradila (Wasson,

2010: 368 cit. dle Weight, 2002: 665-736). Národní identita se mění s časem a lidé běžně mívají více identit, které se navzájem překrývají. Dle Wassonové jsou ale kmenové a mýtické základy „britskosti“ dodnes velmi silné.⁴³ Na druhou stranu od devadesátých let 20. století se britská národní identita (stejně jako anglická, či skotská) vystihuje hůře. „Britskost“ se musí střetávat s novými jazyky, kulturou a také obyvateli jiné barvy pleti. Možná časem se multikulturalismus stane součástí britské národní identity. Nedůvěra na obou stranách ukazuje, že tato situace ještě nenastala (Wasson, 2010: 368-370).

⁴³ Jedná se o anglický jazyk, monarchii, parlament, liberální demokracii, protestantství, respekt k autoritám a také společného „nepřítele“. Zde Francii nahradilo Německo (Wasson, 2010: 369).

4. Velká Británie na rozhraní

Už Winston Churchill ve svých projevech v letech 1946 a 1948 hovořil o tom, že by mělo vzniknout něco jako Spojené státy evropské respektive konfederace evropských států. Podle Wassonové ale tehdy jasně neřekl, že nehodlá ohrozit vztah Velké Británie s Amerikou a se zeměmi Commonwealthu (Wasson, 2010: 346). „*Britská perspektiva byla už dlouho globální, nikoliv regionální, a tradiční vztahy se nedaly jen tak snadno a bezpečně rozvázat*“ (Wasson, 2010: 346).

Situace byla následující. V roce 1967 požádala britská vláda ke vstupu na společný evropský trh a poté, co ve Francii přestal být prezidentem Charles de Gaulle, se Spojenému království otevřela cesta do EU. Tento proces byl završen v roce 1973 v čele s proevropsky orientovaným premiérem Edwardem Heathem. Členství v EU ale zůstává velmi kontroverzním tématem jak na levém, tak na pravém křídle britské politiky (Wasson, 2010: 346).

Abych odpověděla na tuto otázku v kontextu s výzkumnou otázkou této práce, zvolila jsem si esej *Is Britain European?* Tu napsal britský historik a profesor evropských studií Timothy Garton Ash.⁴⁴ Podle Ashe je důležité podívat se na to, co si o Velké Británii myslí ostatní. Britové si sice mohou myslet, že jsou součástí Evropy, ale ostatní je tak brát nemusí. Britové si mohou myslet, že nejsou Evropané, ale ostatní jako například Japonci, Číňané či Američané o nich jako o Evropanech smýšlejí. Každopádně v Británii existují dva názorové proudy. Jeden z nich je přesvědčen, že Velká Británie bude existovat pouze v širším evropském rámci. Druhý naopak věří, že to bude znamenat její konec (Ash, 2001: 3-4).⁴⁵

Podle Ashe být Evropanem znamená mít bílou barvu pleti, dále být křesťanem (Evropany spojovalo křesťanství, jako důkaz mohou sloužit křížové

⁴⁴ Dostupné na: Timothy Garton Ash. *Biography* (<http://www.timothygartonash.com/biography.html>, 3. 4. 2013).

⁴⁵ Anthony Barnett ve své knize *This Time* říká, že britská opozice vůči Evropě je anglickou opozicí (Ash, 2001: 3 cit. dle Barnett, 1999: 292).

výpravy). Dalším bodem může být geografické hledisko. V rámci něj Britové často pochybují, že jsou součástí západní Evropy. Dále být Evropanem znamená podporovat projekt EU. Poslední bod evropanství je dle Ashe poněkud mysteriózní. Je to určitý smysl nebo spíše evropské cítění. V čem se tedy Británie liší od evropských zemí a v čem je více podobná ostatním zemím, jako například Spojeným státům? (Ash, 2001: 4-5).

Odpověď na to, v čem se Británie liší od Evropy, se nachází v historii. Britská historie je, na rozdíl od Evropy, příběhem kontinuity. V Evropě se často měnily režimy, hranice, panovníci a ústavy.⁴⁶ Co se tedy s Británií za posledních šedesát let stalo? Podle Ashe se Británie stala více evropskou a méně ostrovní, transatlantickou a imperiální. Nicméně svůj transatlantismus a imperiální zkušenost si Británie zachovala ve své identitě. Za posledních šedesát let byla Británie svědkem deindustrializace. Otázkou je, co ji nahradilo, evropanizace, amerikanizace nebo globalizace? Mnoho proevropsky orientovaných obyvatel Británie by jako odpověď uvedlo evropanizaci v souvislosti s evropským životním stylem, jako jsou dovolené v Řecku, Itálii či Španělsku atp. Pro každý z evropských příkladů ale existuje rovnocenný příklad amerikanizace společnosti. Je pravda, že britská suverenita, právo a vláda jsou často podřízeny evropskému právu.⁴⁷ Na druhou stranu největší zahraniční inspirací pro britské politiky za posledních dvacet let jsou Spojené státy. Vlády Margaret Thatcherové a Tonyho Blaira měly společnou fascinaci americkou politikou. V zahraniční politice Británie spolupracuje s evropskými zeměmi, ale hlavním partnerem přesto zůstávají Spojené státy. Největší podíl britských investic neproudí do EU,

⁴⁶ V Británii byl pomalý a stabilní rozvoj institucí, parlamentarismu, konceptu suverenity atp. V pozdním Viktoriánském období se vytvořila vize výjimečnosti britských dějin, která byla velmi vlivná a to až do dnešní doby. Podle Ashe by se současní historikové měli zaměřit na to, jak moc výjimečná je britská výjimečnost dnes. Srovnání Velké Británie s Evropou hodně závisí na tom, se kterou částí Evropy Británii porovnáváme. Pokud je to s původními šesti členy Evropského hospodářského společenství (sdíleli stejné hodnoty římského dědictví), můžeme říci, že Británie je výjimečná. Pokud bychom ji ale měli srovnat s dalšími členy, kteří vstoupili do evropského projektu za 10-15 let, britská historie už nepůsobí tak výjimečně. Historie těchto zemí jsou samy o sobě výjimečné a vzájemně velmi odlišné (Ash, 2001: 6-7).

⁴⁷ Do Britského práva byla například zahrnuta písemně Evropská úmluva o lidských právech (Ash, 2001: 8).

ale do USA a také naopak z USA proudí nejvíce investic právě do Velké Británie (Ash, 2001: 8-9).

Je tedy Británie evropská nebo má blíže ke svému dlouholetému partnerovi Spojeným státům? Pokud bychom se na Británii podívali jako na zvolenou vládu, můžeme říci, že je evropská. Pokud bychom ale měli na mysli veřejnost, tak rozhodně evropská není. V Británii podle Ashe existuje sémantická vazba, na základě které berou Britové Atlantik jako rybník a Ameriku jako část vesnice na druhé straně. Jako důkaz proamerického cítění společnosti v Británii mohou posloužit podniky jako Starbucks, McDonalds, dále americké filmy, americké televizní programy nebo americká angličtina. To vše je dominantní součástí britské populární kultury.⁴⁸ V roce 2000 proběhl průzkum Eurobarometr,⁴⁹ který měl zjistit identifikaci obyvatel s EU. Výsledky ukázaly, že pouze 25% britských respondentů věřilo, že členství Velké Británie v EU je přínosné a výhodné. Evropské komisi věřilo pouze 24% respondentů a Euro podporovalo 22% respondentů. Společnou zahraniční a bezpečnostní politiku s Evropou pak podpořilo 26% respondentů (Ash, 2001: 10-11).⁵⁰

Podle předního britského odborníka na veřejné mínění Roberta Worceстера jsou britské názory na Evropu silné, ale nejsou v Británii hluboce zakořeněné. Dle Ashe je britská národní identita velmi nejasná. To se odráží i v odpovědi na otázku, zda je Velká Británie evropská či spíše americká. Podle Ashe je Velká Británie nejen evropská. Evropa je jen částečnou součástí britské identity. Británie cítí sounáležitost se Spojenými státy, ale i jinými anglicky

⁴⁸ Tento fakt podtrhl i výzkum *Observeru* z roku 1990, v rámci nějž byli obyvatelé Británie tázáni, kam by se nejraději odstěhovali, kdyby museli opustit Velkou Británii. Spojené státy, Austrálii či Nový Zéland si zvolilo 50% obyvatel Británie, kdežto Španělsko, Francii či Německo jen 3% obyvatel (Ash, 2001: 10 cit. dle Denman, 1997: 289).

⁴⁹ Dostupné na: Eurobarometr. *Report number 53* (http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb53/eb53_en.pdf, 4. 4. 2013).

⁵⁰ Tyto odpovědi jsou ale dle Ashe nestálé. Například v roce 1973 podporovalo členství v EU 31% respondentů, v roce 1975 to bylo 50% a například v roce 1981 to bylo 21% respondentů (Ash, 2001: 11).

mluvícími zeměmi. Velká Británie je tedy zemí překrývajících se identit, jak regionálních, tak globálních (Ash, 2001: 12-13).⁵¹

V současné době se v Británii opět oživily debaty týkající se jejího setrvání v EU. Britský premiér David Cameron o tom nechá rozhodnout po parlamentních volbách v roce 2015. David Cameron řekl, že se EU musí změnit. Cameron chce fungující a reformovanou EU a chce tuto problematiku zasadit do britské politiky. Proto se rozhodl vypsát referendum, za předpokladu že vyhraje jeho strana parlamentní volby v roce 2015. Podle britského premiéra je v Británii nyní největší deziluze z Evropy, jaká kdy byla. To může doložit i fakt, že posilují politické strany, které mají euroskeptickou a protiimigrační rétoriku, jako například United Kingdom Independence Party (dále UKIP).⁵²

Ve své řeči týkající se Evropy David Cameron mimo jiné uvedl, že Británie je ostrovní národ, který je hašteřivý, nezávislý a silně smýšlející. Právě kvůli těmto vlastnostem britského národa by měla Británie z EU vystoupit. Velká Británie vstupovala do EU spíše z praktických, než z emocionálních důvodů. K tomu se vyjádřil Sunder Katwala, ředitel think tanku *British Future*. Podle něj Velká Británie dlouho bojovala s otázkou Evropy, potažmo EU. Dle jeho názoru se Británie připojila k EU a zůstala v EU v době britské slabosti. Nevstoupila tedy do EU z pozitivních důvodů, jako ostatní národy. Velká Británie vstoupila do EU v roce 1975, což podle Katwala nebyl sebevědomý moment britské historie, a zůstala v EU, protože si nemohla dovolit tuto integraci opustit.⁵³

Katwala dodává, že se Británie nikdy necítila v EU dobře. Zároveň se ale bála o své vypadnutí z EU. Panují také obavy, že pokud Británie vystoupí z EU,

⁵¹ Pokud by se měla Británie více zapojit do evropského projektu, musí být britská národní identita hlubší a mělo by dojít k emotivní identifikaci se s evropskou společnou věcí (Ash, 2001: 12-13).

⁵² UKIP nemá sice zastoupení v britském parlamentu, zato se dostala do europarlamentu. Dostupné na: Idu.cz. *Cameron slíbil referendum o setrvání Británie v EU po roce 2015* (http://zpravy.idnes.cz/cameron-slibil-referendum-o-setrvani-britanie-v-eu-fwk-/zahranicni.aspx?c=A130123_094631_zahranicni_ad, 3. 4. 2013).

⁵³ Dostupné na: Channel 4 News. *Britain and Europe: an identity crisis?* (<http://www.channel4.com/news/britain-and-europe-an-identity-crisis>, 4. 4. 2013).

bude kráčet sama a dostane se tak do izolace, ztratí vliv a důležitost.⁵⁴ Proti odchodu Velké Británie z EU jsou především britští Labouristé, dále pak liberální demokraté, britští obchodníci, EU i Spojené státy. Podle francouzského ministra zahraničních věcí Laurenta Fabiuse si z EU nemůže každý člen vybrat jen něco. Pro Británii bude velmi těžké být mimo EU.⁵⁵ Spojené státy také vstoupily do této debaty. Podle slov Philipa Gordona, který je náměstkem státního tajemníka pro evropské a euroasijské záležitosti, by USA chtěly, aby v rámci EU existoval silný britský hlas (Thompson, 2013).⁵⁶ Britské úzké zahrnutí do EU bylo už po několik let americkým záměrem. Podle deníku The Guardian dal Philip Gordon jasně najevo, že pokud vystoupí Velká Británie z EU, znehodnotí to vztahy mezi Velkou Británií a Spojenými státy a také jejich speciální vztah,⁵⁷ který obě země v očích Obamovy administrativy mají (Borger, Julian-Traynor, Ian- Watt, Nicholas: 2013).⁵⁸ Spojené státy podporují evropský projekt a také projekt těsnější spolupráce. Je ale stále spousta technických a detailních věcí, které by měl udělat každý členský stát, aby se EU posunula kupředu (Gardiner, 2013).⁵⁹

⁵⁴ Dostupné na: Channel 4 News. *Britain and Europe: an identity crisis?*

(<http://www.channel4.com/news/britain-and-europe-an-identity-crisis>, 4. 4. 2013).

⁵⁵ Dostupné na: Idnes.cz. *Cameron slíbil referendum o setrvání Británie v EU po roce 2015*

(http://zpravy.idnes.cz/cameron-slibil-referendum-o-setrvani-britanie-v-eu-fwk-/zahranicni.aspx?c=A130123_094631_zahranicni_ad, 3. 4. 2013).

⁵⁶ Dostupné na: CNN Money. *U. S. steps into Britain's EU debate*

(<http://money.cnn.com/2013/01/10/news/economy/europe-uk-us/index.html>, 4. 4. 2013).

⁵⁷ Podle stránek americké ambasády v Londýně, americká vláda (respektive sněmovna reprezentantů) říká, že speciální vztah obou zemí je založen na závazku svobody slova, demokracie, vlády zákona, která je založena na dlouholetém přátelství a sdílených hodnotách. Sněmovna reprezentantů uznává a váží si zvláštního vztahu mezi Spojenými státy a Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irsku. Také oceňuje spolupráci obyvatel Velké Británie a Spojených států a to zejména v oblasti vojenské, zahraniční asistenci atd. Sněmovna reprezentantů si je vědoma významu a dopadu politické filozofie, historie a práva Spojeného království na instituce Spojených států. Také naznačuje, že se těší na další spolupráci a prohlubování vzájemných vztahů a přátelství mezi oběma zeměmi.

Dostupné na: Embassy of the United States London UK. *Recognizing the special relationship and historic ties between the United Kingdom and the United States*

(<http://london.usembassy.gov/gb115.html>, 4. 4. 2013).

⁵⁸ Dostupné na: The Guardian. *Britain should stay in European Union, says Obama administration*

(<http://www.guardian.co.uk/world/2013/jan/09/us-warns-uk-european-union>, 4. 4. 2013).

⁵⁹ Dostupné na: The Telegraph. *Britain's relationship with the EU is none of Barack Obama's business*

(<http://blogs.telegraph.co.uk/news/nilegardiner/100197251/britains-relationship-with-the-eu-is-none-of-barack-obamas-business/>, 4. 4. 2013).

Americký prezident Barack Obama při své poslední návštěvě uvedl, že vztahy mezi Spojenými státy a Spojeným královstvím nejsou jen speciální, ale i klíčové, s čímž souhlasí i britský premiér David Cameron. Právě to může být důvodem, proč se Velká Británie rozhodla přehodnotit své vztahy s EU. Spojené státy ale daly ústy Philipa Gordona najevo, že Velké Británii nebudou EU nahrazovat.⁶⁰

Podle Timothy Gartona Ashe je v současné době zbytečné zabývat se tímto referendem a odchodem Velké Británie z EU. To z toho důvodu, že se neví, jak a jestli bude eurozóna zachráněna nebo jak bude vypadat Evropa v roce 2015. Ash uvádí, že Cameron vycítil nebezpečí UKIP a tlak z vlastních řad. Z toho důvodu by chtěl vyhlásit referendum. Dalším důvodem, proč počkat s referendem o setrvání v EU, je referendum týkající se skotské nezávislosti v roce 2014. Podle Ashe by se předmět referenda o EU nezměnil, ale změnil by se objekt, tedy Británie. V případě skotské nezávislosti by bylo Spojené království Anglie, Walesu a Severního Irska. Ash proto radí, aby se Británie pokoušela navázat vztahy se zeměmi, které nejsou ještě členy eurozóny. Tím budou společně čelit společným vyhlídkám vyloučení z míst, kde se vytváří klíčová rozhodnutí a kudy se protlačují reformy, které Evropa potřebuje. Otázka vztahů mezi Velkou Británií a EU se neustále opakuje, ale podle Ashe zatím nic nového nepřináší (Ash, 2012).⁶¹

⁶⁰ Dostupné na: Idnes.cz. *Zapomeňte na odchod z Evropské unie, varují USA Velkou Británii* (http://zpravy.idnes.cz/britanie-eu-cameron-0ox-/zahranicni.aspx?c=A130110_182600_zahranicni_pul), 4. 4. 2013).

⁶¹ Dostupné na: The Guardian. *Britain needs a vote on Europe – but not now* (<http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2012/jul/04/britain-vote-europe-scotland>), 4. 4. 2013).

5. Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se zabývala problematikou britské národní identity. Práce byla rozdělena na tři hlavní části.

V první části jsem si položila výzkumnou otázku. Jaká je současná britská národní identita a zda má Velká Británie blíže k Evropě nebo ke Spojeným státům v kontextu s identitou? Abych si na výzkumnou otázku mohla odpovědět, vytvořila jsem si teoretický rámec práce. V rámci něj jsem si vymezila v několika podkapitolách pojmy, jako jsou nacionalismus, národ a národní identita. Jedna z podkapitol teoretického úvodu se také věnuje etnosymbolickému paradigmatu, jehož zastáncem je Anthony D. Smith. V úvodu práce jsem nastínila, že i já z tohoto paradigmatu vycházím.

Další část práce se zabývala jednotlivými dílčími identitami, které nalezneme ve Velké Británii. Popsala jsem historický vývoj skotské, velšské, irské, anglické a britské národní identity. Dále jsem se také zabývala vztahy regionálních identit hlavně vůči britské identitě. K závěru každé podkapitoly byl nastíněn současný vývoj všech identit. V podkapitolách o anglické a britské národní identitě byl charakterizován jejich vývoj, ale spíše jsme se zaměřili na jejich základní prvky, principy, na nichž byly vystavěny. Byly definovány možné příčiny jejich krize a jejich současný stav.

V poslední části je charakterizováno současné nejasné postavení Velké Británie v rámci této problematiky, která stojí na rozhraní mezi Spojenými státy a Evropou. Z článku Timtohy Gartona Ashe *Is Britain European?* lze vyčíst následující fakta. Pokud se podíváme na britskou vládu respektive politickou sféru, můžeme říci, že Británie je evropská. Co se ale týče společnosti, Velká Británie má rozhodně blíže ke Spojeným státům. V závěrečné fázi této kapitoly je nastíněn možný odchod Velké Británie z EU. Jsou zde popsány britské důvody k tomuto kroku, ale také reakce EU a Spojených států, které nebyly této variantě nakloněny.

Na tomto místě se vrátíme k výzkumné otázce. Jaká je současná britská národní identita a má Velká Británie blíže k EU nebo spíše k USA? Začneme s britskou národní identitou. Víme, že byla vystavěna na prvcích, jako je parlamentní vláda, loajalita ke koruně, protestantismus a také na imperiální zkušenosti. Britové se vnímali jako Bohem obdařený národ, který má správné náboženství (protestantismus) v kontextu s katolickou Evropou. Měli za to, že jsou nositelé „břemene bílého muže“, jak píše Rudyard Kipling. Toto břemeno byla dle Britů povinnost rozšiřování modernizace do všech částí světa, touto povinností byli pověřeni právě Britové, jako nadřazený národ. Tento základ britské národní identity se začal postupem času hroutit. Britská konstituční opatření začala v kontextu s Evropou působit zastarale, došlo k odchodu Britů z jejich imperiálních držav. Instituce, které zde vytvořili, se ale brzy rozpadly, což nastoluje otázku vnitřního významu britských institucí. Dále nastalo období regionálních identit, které oslabily do té doby silnou britskou identitu. Velká Británie již po druhé světové válce nebyla hospodářskou velmocí a musela vstoupit do EU, čímž se stala neschopná se proti ní definovat, jak v historii dělávala.

Tato tradiční pouta britské identity zmizela a neobjevila se dosud žádné, které by je nahradila. Podle některých autorů, jako je například Ellis Wassonová jsou základy „britskosti“ dosud velmi silné. David Miller by ale zase vytvořil spíše koncept britského občanství a zapsal by jej do konstitučního dokumentu. Krishan Kumar vidí řešení nové britské identity v historické interpretaci, kdy by se o historii Velké Británie mělo hovořit, jako o historii čtyř národů, které spolu vzájemně interagují. Britská národní identita by dle Timothy Gartona Ashe měla být mnohem silnější, pokud se Británie bude chtít více zapojit do Evropy.

Jaká je tedy současná britská identita? Dle mého názoru, který jsem si vytvořila na základě hlubšího pohledu do této problematiky, je britská identita stále nejasná. To především z důvodu jejího nerozhodného postavení mezi EU a Spojenými státy. Dále také z důvodu nutnosti její redefinice, tím mám na mysli

vytvoření nových prvků identity, které budou opět obyvatelé Velké Británie spojovat či sjednocovat tak, jako tomu bylo dříve.

Z obsahu článků, zabývajících se potencionálním odchodem Británie z EU, vyplývá, že Británie by po tomto kroku kráčela sama. Spojené státy odmítly Británii případně nahrazovat EU. Dále také podporují její silný hlas v rámci EU, čímž ji dle mého názoru „nutí“ z politického hlediska v EU setrvat. Jaká tedy Británie je? Pokud se podíváme na britskou vládu, která v současné době podléhá nařízením EU, můžeme říci, že je evropská. Co se ale týče společnosti, ta se tak necítí. To ukázaly různé výzkumy, které v Británii proběhly. Společnost v Británii je spíše amerikanizovaná vlivem filmů, obchodů s rychlým občerstvením, americké angličtiny atd. Britové vnímají Američany, jako ty, kteří žijí jen na druhé straně „rybníku“ v rámci jedné vesnice. Tato vnitřní nejednota v Británii se odráží navenek.

Velká Británie je dle mého názoru stále na rozhraní a potrvá nějaký čas, než si vybuduje silnou národní identitu, která bude částečně vycházet ze starých základů, ale bude také kombinovat nové prvky identity, které stmelí obyvatele. Nyní musí počkat, jak dopadne referendum týkající se nezávislosti Skotska a pak možné referendum ohledně opuštění EU. Můj osobní názor je však takový, že co se týká politické sféry, záleží pak zejména na tom, kdo je v čele státu, tedy premiérovi a jeho proevropsky/proamericky orientovaném politickém smýšlení.

6. Seznam použité literatury

Literatura

Ash, T., Garton (2001). Is Britain European? *Royal Institute of International Affairs* (1), s. 1-13.

Bhikhu, Parek (1995). The concept of national identity. *Journal of Ethnic and Migration Studies* (21: 2), s. 255-268.

Breuilly, John (2003). Přístupy k nacionalismu. In.: Hroch, Miroslav, *Pohledy na národ a nacionalismus: čítanka textů* (Praha: Sociologické nakladatelství), s. 317-349.

Colley, Linda (1992). Britishness and Europeanness: Who Are the British Anyway? *Journal of British studies* (4), s. 309-329.

Connor, Walker (2003). Národ je národ, národ je stát, národ je etnická skupina, národ je... In.: Hroch, Miroslav, *Pohledy na národ a nacionalismus: čítanka textů* (Praha: Sociologické nakladatelství), s. 154-174.

Gellner, Ernest (2003). Nacionalismus. In.: Hroch, Miroslav, *Pohledy na národ a nacionalismus: čítanka textů* (Praha: Sociologické nakladatelství), s. 403-418.

Greenfeld, Liah (1992). Introduction. In.: Liah, Greenfeld, *Nationalism Five Roads to Modernity* (London: Harvard University Press), s. 1-27.

Haugevik, M. Kristin (2009). Britishness and the international dimension. *British politics review Journal of the British Politic Society, Norway* (3), s. 12.

Heat, Anthony- Taylor, Bridget- Brook, Lindsay- Park, Alison (1999). British National Sentiment. *British Journal of Political Science* (1), s. 155-175.

Heywood, Andrew (2008). Nacionalismus. In.: Heywood, Andrew, *Politické ideologie 4. vydání* (Plzeň: Aleš Čeněk), s. 159-191.

- Hobsbawm, Eric (2003). Několik úvah o nacionalismu. In.: Hroch, Miroslav, *Pohledy na národ a nacionalismus: čítanka textů* (Praha: Sociologické nakladatelství), s. 109-125.
- Hroch, Miroslav (2003). Úvodem k čítance textů o nacionalismu. In.: Hroch, Miroslav, *Pohled na národ a nacionalismus: čítanka textů* (Praha: Sociologické nakladatelství), s. 9-24.
- Charvát, Jan (2007). Nacionalismus. In.: Charvát, Jan, *Současný politický extremismus a radikalismus* (Praha: Portál), s. 29-38.
- Kearney, Hugh (2003). Myths of Englishness. *History Workshop Journal* (56), s. 251-257.
- Kohn, Hans (2003). Nacionalismus. In. : Hroch, Miroslav, *Pohled na národ a nacionalismus: čítanka textů* (Praha: Sociologické nakladatelství), s. 87-100.
- Kumar, Krishan (2000). Nation and empire: English and British national identity in comparative perspective. *The Journal Theory and Society*, (5), s. 575-608.⁶²
- Kumar, Krishan (2003). English or British? The question of English national identity. In.: *The Making of English National Identity* (Cambridge: Cambridge University Press), s. 1-18.
- Miller, David (1995). Reflections on British national identity. *Journal of Ethnic and Migration Studies* (21: 2), s. 153-166.
- Ozkirimli, Umut (2000). Modernism. In.: Ozkirimli, Umut *Theories of Nationalism, A Critical Introduction* (London: MACMILLAN PRESS LTD), s. 85-156.
- Ozkirimli, Umut (2000). New Approaches to Nationalism. In.: Ozkirimli, Umut *Theories of Nationalism, A Critical Introduction* (London: MACMILLAN PRESS LTD), s. 190-203.

⁶² Dostupné na: <http://www.history.umd.edu/Faculty/RPrice/Coursedirectory/219/Kumar.pdf>, 9. 4. 2013.

- Paxman, Jeremy (2006). Anglické impérium. In.: Paxman, Jeremy, *Angličané portrét národa* (Praha: Academia), s. 63-82.
- Paxman, Jeremy (2006). Země ztraceného štěstí. In.: Paxman, Jeremy, *Angličané portrét národa* (Praha: Academia), s. 13-41.
- Paxman, Jeremy (2006). Anglie je věčná. In.: Paxman, Jeremy, *Angličané portrét národa* (Praha: Academia), s. 174-214.
- Paxman, Jeremy (2006). Sám doma. In.: Paxman, Jeremy, *Angličané portrét národa* (Praha: Academia), s. 144-174.
- Piégay, R. Floriane („ed.“) (2009). Introduction: The Dilemma of Englishness. In.: Piégay, R. Floriane, *Englishness Revisited* (New Castle: Cambridge Scholar Publishing), s. 1-10.
- Renan, Ernest (2003). Co je to národ? In.: Hroch, Miroslav, *Pohledy na národ a nacionalismus: čítanka textů* (Praha: Sociologické nakladatelství), s. 24-36.
- Robbins, Keith (1990). National Identity and History: Past, Present and Future. *The Journal of the Historical Association History*, (75), s. 369–386.⁶³
- Robbins, Keith (1998). Communities and Countries: Believing in Britain. In.: Robbins, Keith, *Great Britain: Identities, Institutions and the Idea of Britishness* (New York: Wesley Longman Inc.), s. 262-291.
- Smith, D. Anthony (1991). National and Other Identities. In.: Smith, D. Anthony, *National Identity* (London: Penguin Group), s. 1-19.
- Smith, D. Anthony (2003). Etnický základ národní identity. In.: Hroch, Miroslav, *Pohledy na národ a nacionalismus: čítanka textů* (Praha: Sociologické nakladatelství), s. 270-297.

⁶³ Dostupné na:

<http://srv1.es.rub.de/main/versteegen/europe/Robbins,%20National%20Identity%20and%20History.pdf>,
9. 4. 2013.

Waldenberg, Marek (2003). Terminologie. Národ, národnostní menšiny, národní otázky, národní ideologie. In.: Hroch, Miroslav, *Pohledy na národ a nacionalismus: čítanka textů* (Praha: Sociologické nakladatelství), s. 418-445.

Ward, Paul (2004). Outer Britain. In.: Ward, Paul, *Britishness since 1870* (London: Routledge), s. 141-170.

Wasson, Ellis (2010). Britské ostrovy v roce 1714. In.: Wasson, Ellis, *Dějiny moderní Británie* (Praha: Grada Publishing a. s.), s. 17-50.

Wasson, Ellis (2010). Spojené království 1815. In.: Wasson, Ellis, *Dějiny moderní Británie* (Praha: Grada Publishing a. s.), s. 113-141.

Wasson, Ellis (2010). „Nová Británie“, 1980-2008. In.: Wasson, Ellis, *Dějiny moderní Británie* (Praha: Grada Publishing a. s.), s. 351-381.

Wasson, Ellis (2010). Spojené království 1914. In.: Wasson, Ellis, *Dějiny moderní Británie* (Praha: Grada Publishing a. s.), s. 247-275.

Wasson, Ellis (2010). Imperiální Británie, 1842-84. In.: Wasson, Ellis, *Dějiny moderní Británie* (Praha: Grada Publishing a. s.), s. 177-209.

Wasson, Ellis (2010). Stát vojenský, stát sociální: 1940-79. In.: Wasson, Ellis, *Dějiny moderní Británie* (Praha: Grada Publishing a. s.), s. 313-346.

Prameny:

Ash, T. Garton (2012). Britain needs a vote on Europe- but not now. *The Guardian*. 4. 7. 2012

(<http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2012/jul/04/britain-vote-europe-scotland>, 4. 4. 2013).

BBC Wales history (2013). *The Prince of Wales*

(http://www.bbc.co.uk/wales/history/sites/themes/society/royalty_princeofwales.shtml, 22. 2. 2013).

BBC Home. *The background to the rising*

(<http://www.bbc.co.uk/history/british/easterrising/insurrection/in01.shtml>, 27. 2. 2013).

Black, Andrew (2012). Scottish independence: Cameron and Salmond strike referendum deal. *BBC News Scotland Politics*. 15. 10. 2012

(<http://www.bbc.co.uk/news/uk-scotland-scotland-politics-19942638>, 22. 2. 2013).

Borger, Julian- Traynor, Ian- Watt, Nicholas (2013). Britain should stay in European Union, says Obama administration. *The Guardian*. 10. 1. 2013

(<http://www.guardian.co.uk/world/2013/jan/09/us-warns-uk-european-union>, 4. 4. 2013).

Donnelly, Jim (2011). The Irish Famine. *BBC History*. 17. 2. 2011

(http://www.bbc.co.uk/history/british/victorians/famine_01.shtml, 28. 2. 2013).

Embassy of the United States London.UK (2010). „*Recognizing the special relationship and historic ties between the United Kingdom and the United States.*” (<http://london.usembassy.gov/gb115.html>, 4. 4. 2013).

European Commission (2000). *Eurobarometr Public Opinion in the European Union* (http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb53/eb53_en.pdf, 4. 4. 2013).

Gardiner, Neil (2013). Britain's relationship with EU is none of Barack Obama's business. *The Telegraph*. 9. 1. 2013

(<http://blogs.telegraph.co.uk/news/nilegardiner/100197251/britains-relationship-with-the-eu-is-none-of-barack-obamas-business/>, 4. 4. 2013).

Chalabi, Selma (2011). Eye on Wales: In search of 21st Century Welsh identity. *BBC News Wales*. 17. 7. 2011 (<http://www.bbc.co.uk/news/uk-wales-14176558>, 25. 2. 2013).

Channel 4 (2013). *Britain and Europe: an identity crisis?*

(<http://www.channel4.com/news/britain-and-europe-an-identity-crisis>, 4. 4. 2013).

Idnes.cz (2013). *Cameron slíbil referendum o setrvání Británie v EU po roce 2015* (http://zpravy.idnes.cz/cameron-slibil-referendum-o-setrvani-britanie-v-eu-fwk-/zahranicni.aspx?c=A130123_094631_zahranicni_ad, 3. 4. 2013).

Idnes.cz (2013). *Zapomeňte na odchod z Evropské unie, varují USA Velkou Británii* (http://zpravy.idnes.cz/britanie-eu-cameron-0ox-/zahranicni.aspx?c=A130110_182600_zahranicni_pul, 4. 4. 2013).

The Battle of Bannockburn (2013). *The history of Bannockburn*

(<http://www.battleofbannockburn.com/The-History-of-Bannockburn/>, 21. 2. 2013).

The Guardian (2012). *National identity mapped for Northern Ireland: how many consider themselves British, Irish and Northern Irish?*

(<http://www.guardian.co.uk/news/datablog/interactive/2012/dec/12/northern-ireland-census-national-identities-mapped>, 1. 3. 2013).

Thompson, Mark (2013). U. S. steps into Britain's EU debate. *CNN Money*. 11. 1. 2013 (<http://money.cnn.com/2013/01/10/news/economy/europe-uk-us/index.html>, 4. 4. 2013).

Timothy Garton Ash (není). *Biography*

(<http://www.timothygartonash.com/biography.html>, 3. 4. 2013).

McLean, Christopher (2012). Analysis: National identity and the Scottish independence referendum. *politics. co. uk*. 13. 9. 2012

(<http://www.politics.co.uk/comment-analysis/2012/09/13/analysis-national-identity-and-the-scottish-independence-ref>, 21. 2. 2013).

Northern Ireland Statistics and Research agency (2012). *Census 2011*

(<http://www.ninis2.nisra.gov.uk/public/Theme.aspx?themeNumber=136&themeName=Census%202011>, 1. 3. 2013).

Office for National Statistics (2012). *Ethnicity and National Identity in England and Wales 2011* (http://www.ons.gov.uk/ons/dcp171776_290558.pdf, 1. 3. 2013), s. 10-11.

Seghdi, Ami (2012). Census 2011: Northern Ireland. *The Guardian*. 11. 12. 2012 (<http://www.guardian.co.uk/news/datablog/2012/dec/11/2011-census-northern-ireland-religion-identity>, 1. 3. 2013).

Smout, T., C. (1994). Perspectives on the Scottish Identity. *Scottish Affairs*, (6)⁶⁴, nestránkováno.

The Scottish Government (2012). *History of devolution* (<http://www.scotland.gov.uk/About/Factfile/18060/11550>, 27. 3. 2013).

⁶⁴ Dostupné na: http://www.scottishaffairs.org/backiss/pdfs/sa6/SA6_Smout.pdf, 27. 3. 2013).

7. Resumé

This work dealt with British national identity and especially with development and crisis of British national identity and its current state. The work was structured as follows.

The first part of this work dealt with terms like nationalism, nation and national identity. In this part the theoretical framework of this work was created.

The second part of this work dealt with single regional identities which can be found in the British Isles. These identities are Scottish, Welsh, Irish, English and finally British. In the second part of the work each identity were described from historical and also actual point of view. There were described relations between regional identities and British national identity. There were also described differences between English identity and British identity and also problems of these identities in the part which deals with English and British national identity.

The third part of this work dealt with Great Britain and its vague position in the world. The Great Britain doesn't know whether it is closer to the EU or to the United States of America. We learned that British society and sometimes British politicians have closer relationship with the USA especially due to special relations between both countries. On the other hand Great Britain is nowadays part of the EU and that means that British government should be adjusted for EU's regulation. We can say that Britain is European from the political point of view, but American from the perspective of the society.

We can find answers to the research questions in the last part of this work. British national identity is still confused, but in some part it has relatively strong basis. New generations should create other common elements, which will finally establish modern and stronger British national identity. Great Britain's position is still unclear. Society is more pro-US but the British government must follow EU's regulation. So we can say that the government is pro- EU. It also depends

on the prime minister and his or her point of view. This situation may be clearer after referendum which will be held in 2015. In this referendum British citizens will elect whether to stay in the EU or not. The US and the EU don't wish British to leave Britain out of the EU.